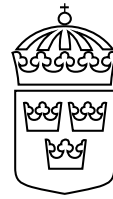

Regeringens proposition

2020/21:153

Gränsöverskridande tillgång till radio- och tv-program

Prop.
2020/21:153

Regeringen överlämnar denna proposition till riksdagen.

Stockholm den 18 mars 2021

Stefan Löfven

Morgan Johansson
(Justitiedepartementet)

Propositionens huvudsakliga innehåll

Regeringen föreslår nya regler på upphovsrättsområdet som syftar till att förbättra den gränsöverskridande tillgången till radio- och tv-program inom EES. Med förslagen genomförs ett EU-direktiv.

Regeringen föreslår en ny ursprungslandsprincip för radio- och tv-företags tillgängliggörande av radioprogram och vissa tv-program i s.k. playtjänster. Det innebär att radio- och tv-företag behöver klarera de rättigheter som krävs för att tillgängliggöra program i sådana tjänster endast i det land där företaget huvudsakligen är etablerat.

Regeringen föreslår vidare att avtalslicensen för vidareändring av radio och tv blir teknikneutral. Det föreslås också en utvidgning av möjligheten för marknadens parter att i samband med avtalsförhandlingar få en medlare utsedd.

Slutligen föreslås det att inte bara den som sänder ut en radio- eller tv-sändning utan även ett radio- eller tv-företag i ett särskilt fall ska anses delta i tillgängliggörandet av de skyddade verk och andra prestationer som ingår i utsändningen. Det ska gälla om radio- eller tv-företaget tillhandahåller sändningen till den som sänder ut innehållet, utan att företaget samtidigt genomför en egen utsändning till allmänheten. Det innebär att båda aktörerna behöver ha tillstånd från rättsinnehavarna.

Lagändringarna föreslås träda i kraft den 7 juni 2021.

Innehållsförteckning

1	Förslag till riksdagsbeslut	3
2	Lagtext	4
2.1	Förslag till lag om ändring i lagen (1960:729) om upphovsrätt till litterära och konstnärliga verk	4
2.2	Förslag till lag om ändring i lagen (2017:322) om medling i vissa upphovsrättstvister	8
3	Ärendet och dess beredning	9
4	Det upphovsrättsliga regelverket	9
5	Direktivets syfte och innehåll	11
6	En ny ursprungslandsprincip för radio- och tv-företags tillgängliggörande av vissa program i playtjänster	12
7	Vidaresändning av radio och tv	19
7.1	Avtalslicensen för vidaresändning av radio och tv	19
7.2	Förhandling och medling vid vidaresändning av radio och tv genom annan teknik än kabel	24
8	Utsändning av radio och tv vid s.k. direktinjicering	27
9	Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser	31
10	Konsekvenser	32
11	Författningskommentar	33
11.1	Förslaget till lag om ändring i lagen (1960:729) om upphovsrätt till litterära och konstnärliga verk	33
11.2	Förslaget till lag om ändring i lagen (2017:322) om medling i vissa upphovsrättstvister	40
Bilaga 1	Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2019/789 av den 17 april 2019 om fastställande av bestämmelser för utövandet av upphovsrätt och närstående rättigheter tillämpliga på vissa av sändarföretagens onlinesändningar och vidaresändningar av radio- och tv-program och om ändring av rådets direktiv 93/83/EEG	42
Bilaga 2	Sammanfattning av departementspromemorian Gränsöverskridande tillgång till radio- och tv- program (Ds 2020:25)	52
Bilaga 3	Lagförslagen i promemorian	53
Bilaga 4	Förteckning över remissinstanserna	58
Bilaga 5	Lagrådets yttrande	59
	Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 18 mars 2021	60

1 Förslag till riksdagsbeslut

Prop. 2020/21:153

Regeringens förslag:

1. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1960:729) om upphovsrätt till litterära och konstnärliga verk.
2. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (2017:322) om medling i vissa upphovsrättstvister.

2 Lagtext

Regeringen har följande förslag till lagtext.

2.1 Förslag till lag om ändring i lagen (1960:729) om upphovsrätt till litterära och konstnärliga verk

Härigenom föreskrivs¹ i fråga om lagen (1960:729) om upphovsrätt till litterära och konstnärliga verk

dels att 42 f, 47 och 52 a §§ ska ha följande lydelse,

dels att det närmast efter rubriken till 6 kap. ska införas en ny paragraf, 49 b §, av följande lydelse,

dels att det ska införas en ny paragraf, 61 b §, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

42 f §²

Var och en har rätt att till allmänheten *trådlöst eller genom kabel* samtidigt och oförändrat återutsända (vidaresända) verk som ingår i en *trådlös* ljudradio- eller *televisionsutsändning*, om avtalslicens gäller enligt 42 a §.

Första stycket gäller inte verk till vilka rättigheterna till vidare-sändning innehas av det radio- eller *televisionsföretag* som sänder ut den ursprungliga sändningen.

Var och en har rätt att till allmänheten samtidigt och oförändrat återutsända (vidaresända) verk som ingår i en ljudradio- eller *tv-utsändning*, om avtalslicens gäller enligt 42 a §.

Första stycket gäller inte verk till vilka rättigheterna till vidare-sändning innehas av det radio- eller *tv-företag* som sänder ut den ursprungliga sändningen.

47 §³

Oavsett bestämmelserna i 45 § första stycket och 46 § första stycket får ljudupptagningar användas vid

1. ett offentligt framförande, eller

2. en överföring till allmänheten utom i fall då överföringen sker på ett sådant sätt att enskilda kan få tillgång till ljudupptagningarna från en plats och vid en tidpunkt som de själva väljer.

Vid användning som avses i första stycket har framställaren samt de utövande konstnärer vars framförande finns på upptagningen rätt till ersättning. Om två eller flera konstnärer har samverkat vid framförandet,

¹ Jfr Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2019/789 av den 17 april 2019 om fastställande av bestämmelser för utövandet av upphovsrätt och närstående rättigheter tillämpliga på vissa av sändarföretagens onlinesändningar och vidaresändningar av radio- och tv-program och om ändring av rådets direktiv 93/83/EEG, i den ursprungliga lydelsen.

² Paragrafen fick sin nuvarande beteckning genom 2005:359.

³ Senaste lydelse 2013:691.

kan den rätt som tillkommer dem göras gällande endast av dem gemensamt. Mot den som har använt anordningen ska konstnärer och framställare göra gällande sina krav samtidigt.

Används en ljudupptagning vid överföring i form av en *trådlös* ljudradio- eller *televisionsutsändning* som samtidigt och oförändrat återutsänds (vidaresänds) till allmänheten *trådlöst* eller genom kabel gäller följande. Gentemot den som vidare-sänder får krav på ersättning göras gällande endast genom sådana organisationer som företräder ett flertal utövande konstnärer eller framställare vars framföranden eller upptagningar används i Sverige. Organisationerna ska framställa kraven samtidigt med de krav som avses i 42 a § tredje stycket.

Används en ljudupptagning vid överföring i form av en ljudradio- eller *tv-utsändning* som samtidigt och oförändrat återutsänds (vidaresänds) till allmänheten gäller följande. Gentemot den som vidare-sänder får krav på ersättning göras gällande endast genom sådana organisationer som företräder ett flertal utövande konstnärer eller framställare vars framföranden eller upptagningar används i Sverige. Organisationerna ska framställa kraven samtidigt med de krav som avses i 42 a § tredje stycket.

Bestämmelsen i 11 § andra stycket ska tillämpas i de fall som avses i denna paragraf.

Denna paragraf gäller inte ljudfilm.

49 b §

Om någon sänder ut det som ett radio- eller tv-företag tillhandahåller denne utan att radio- eller tv-företaget samtidigt sänder ut det som tillhandahålls, ska även radio- eller tv-företaget anses delta i överföringen till allmänheten av de verk och andra prestationer som ingår i utsändningen.

52 a §⁴

Om någon vill *företa* en vidare-sändning genom kabel av verk som ingår i en *trådlös* ljudradio- eller *televisionsutsändning* och begär men inte på önskade villkor får avtal om detta hos en organisation som företräder *svenska* rättighetshavare eller hos ett radio- eller *televisionsföretag* som verkställer utsändningar inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet, har

Om någon vill *utföra* en vidare-sändning genom kabel av verk och *andra prestationer* som ingår i en ljudradio- eller *tv-utsändning* och begär men inte på önskade villkor får avtal om detta hos en organisation som företräder *ett flertal* rättighetshavare *till i Sverige använda verk eller prestationer på området* eller hos ett radio- eller *tv-företag* som verkställer

⁴ Senaste lydelse 1995:447.

Prop. 2020/21:153 *han* på begäran rätt till förhandling med organisationen respektive företaget.

En förhandlingsskyldig part *skall* själv eller genom ombud inställa sig vid förhandlingssammanträde och, om det behövs, lägga fram ett motiverat förslag till lösning av den fråga som förhandlingen avser. Parterna kan gemensamt välja en annan form för förhandling än sammanträde.

Den som bryter mot bestämmelsen i andra stycket *skall* ersätta uppkommen skada. Vid bedömning av om och i vilken utsträckning skada har uppkommit för någon *skall* hänsyn tas även till dennes intresse av att bestämmelsen iakttas och till övriga omständigheter av annat än rent ekonomisk betydelse.

utsändningar inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES), har *denne* på begäran rätt till förhandling med organisationen respektive företaget.

En förhandlingsskyldig part *ska* själv eller genom ombud inställa sig vid förhandlingssammanträde och, om det behövs, lägga fram ett motiverat förslag till lösning av den fråga som förhandlingen avser. Parterna kan gemensamt välja en annan form för förhandling än sammanträde.

Den som bryter mot bestämmelsen i andra stycket *ska* ersätta uppkommen skada. Vid bedömning av om och i vilken utsträckning skada har uppkommit för någon *ska* hänsyn tas även till dennes intresse av att bestämmelsen iakttas och till övriga omständigheter av annat än rent ekonomisk betydelse.

Den som vill utföra en vidare-sändning genom annan teknik än kabel och ett radio- eller tv-företag som verkställer utsändningar inom EES ska förhandla om licensiering av rättigheter till vidare-sändningen i enlighet med god affärssed.

61 b §

När ett radio- eller tv-företag gör sin utsändning av ett radio- eller tv-program eller en upptagning av programmet tillgänglig för allmänheten i en tjänst via internet ska den upphovsrättsligt relevanta åtgärden anses ske i det land där företaget huvudsakligen är etablerat. Detta gäller endast i fråga om utövande av de rättigheter som krävs för att utnyttja de verk och andra prestationer som skyddas enligt denna lag och som ingår i radio- eller tv-programmet samt under förutsättning att

1. företaget tillhandahåller eller kontrollerar och ansvarar för tjänsten,

2. tillgängliggörandet sker samtidigt med den ursprungliga utsändningen eller under en begränsad tid efter den,

3. när det gäller tv-program, det är fråga om ett nyhets- eller aktualitetsprogram eller ett program som är tv-företagets egen produktion och som är finansierat i dess helhet av företaget, men inte till den del programmet återger ett idrottsevenemang, och

4. företagets huvudsakliga etablering är i ett land som ingår i EES.

Detsamma ska gälla när ett radio- eller tv-företag gör material som utgör komplement till ett radio- eller tv-program enligt första stycket tillgängligt för allmänheten i en sådan tjänst som anges i samma stycke. Det ska gälla också när tillgängliggörandet sker före den ursprungliga utsändningen av programmet.

När det avtalas om ersättning för utnyttjande som avses i denna paragraf ska avtalsparterna beakta alla aspekter av tjänsten.

---

1. Denna lag träder i kraft den 7 juni 2021.

2. Äldre föreskrifter gäller fortfarande för åtgärder som har vidtagits eller rättigheter som har förvärvats före ikraftträdandet. De nya 49 b och 61 b §§ ska dock från och med den 7 juni 2025 respektive den 7 juni 2023 gälla i fråga om rättigheter som har förvärvats före ikraftträdandet.

2.2 Förslag till lag om ändring i lagen (2017:322) om medling i vissa upphovsrättstvister

Härigenom föreskrivs¹ att 1 och 11 §§ lagen (2017:322) om medling i vissa upphovsrättstvister ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 §

Denna lag gäller när det uppkommer en tvist om ingåendet av ett avtal som är en förutsättning för avtalslicens enligt 42 b, 42 c, 42 d, 42 e eller 42 g § *eller, när det gäller vidareändring genom kabel, 42 f §* lagen (1960:729) om upphovsrätt till litterära och konstnärliga verk.

Denna lag gäller när det uppkommer en tvist om ingåendet av ett avtal som är en förutsättning för avtalslicens enligt 42 b, 42 c, 42 d, 42 e, 42 f eller 42 g § lagen (1960:729) om upphovsrätt till litterära och konstnärliga verk.

Lagen gäller också vid motsvarande tvister som kan uppkomma till följd av hänvisningarna till 42 b–42 g §§ i 45, 46, 48, 49 och 49 a §§ lagen om upphovsrätt till litterära och konstnärliga verk.

Lagen gäller dessutom vid motsvarande tvister som kan uppkomma när avtal om exemplarframställning ska ingås med svenska radio- eller tv-företag eller när avtal om vidareändring *genom kabel* ska ingås med radio- eller tv-företag som verkställer utsändningar inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet.

Lagen gäller dessutom vid motsvarande tvister som kan uppkomma när avtal om exemplarframställning ska ingås med svenska radio- eller tv-företag eller när avtal om vidareändring ska ingås med radio- eller tv-företag som verkställer utsändningar inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet.

11 §

Vid tvist om vidareändring *genom kabel* ska ett av medlaren framlagt förslag anses antaget, om ingen av parterna invänder mot det inom tre månader från den dag då parten fick del av förslaget.

Vid tvist om vidareändring ska ett av medlaren framlagt förslag anses antaget, om ingen av parterna invänder mot det inom tre månader från den dag då parten fick del av förslaget.

Denna lag träder i kraft den 7 juni 2021.

¹ Jfr Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2019/789 av den 17 april 2019 om fastställande av bestämmelser för utövandet av upphovsrätt och närstående rättigheter tillämpliga på vissa av sändarföretagens onlinesändningar och vidareändringar av radio- och tv-program och om ändring av rådets direktiv 93/83/EEG, i den ursprungliga lydelsen.

Den 17 april 2019 antogs Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2019/789 om fastställande av bestämmelser för utövandet av upphovsrätt och närstående rättigheter tillämpliga på vissa av sändarföretagens onlinesändningar och vidaresändningar av radio- och tv-program och om ändring av rådets direktiv 93/83/EEG, här benämnt direktivet, se *bilaga 1*.

EU:s medlemsstater ska ha genomfört direktivet senast den 7 juni 2021.

Med anledning av det tog en arbetsgrupp inom Justitiedepartementet fram promemorian Gränsöverskridande tillgång till radio- och tv-program (Ds 2020:25). En sammanfattning av promemorian finns i *bilaga 2*. Lagförslagen i promemorian finns i *bilaga 3*.

Promemorian har remissbehandlats. En förteckning över remissinstanserna finns i *bilaga 4*. Remissvaren finns tillgängliga i lagstiftningsärendet (Ju2020/04028).

I denna proposition behandlas förslagen i promemorian.

Lagrådet

Regeringen beslutade den 4 mars 2021 att inhämta Lagrådets yttrande över lagförslag som överensstämmer med lagförslagen i denna proposition. Lagrådets yttrande finns i *bilaga 5*. Lagrådet lämnar förslagen utan erinran.

4 Det upphovsrättsliga regelverket

Upphovsrätten

Upphovsrätten är den rätt som författare, kompositörer, konstnärer och andra upphovsmän har till sina verk. Upphovsrätten omfattar resultatet av varje skapande verksamhet som uppnår en viss grad av originalitet (verks-höjd). Exempel på verk är romaner, filmer, dikter, musikaliska verk, sceniska verk, konstverk och datorprogram.

Bestämmelser om upphovsrätt finns i lagen (1960:729) om upphovsrätt till litterära och konstnärliga verk (upphovsrättslagen). Den som har skapat ett litterärt eller konstnärligt verk har enligt upphovsrättslagen vissa rättigheter till verket. Dessa rättigheter är dels ekonomiska, dels ideella.

De ekonomiska rättigheterna innebär en rätt att förfoga över verket i två hänseenden. För det första har upphovsmannen en ensamrätt att framställa exemplar av verket. För det andra har upphovsmannen en ensamrätt att göra verket tillgängligt för allmänheten. Detta kan ske på fyra olika sätt, nämligen genom att verket överförs till allmänheten, genom att verket framförs offentligt, genom att exemplar av verket visas offentligt eller genom att exemplar av verket bjuds ut till försäljning, uthyrning eller utlåning eller annars sprids till allmänheten. Som utgångspunkt får ingen annan än upphovsmannen använda verket på dessa sätt utan upphovsmannens samtycke.

De ideella rättigheterna kan också delas in i två delar. Den ena innebär att upphovsmannen har rätt att anges när exemplar av hans eller hennes verk framställs eller när verket görs tillgängligt för allmänheten (rätten att bli namngiven). Den andra innebär att upphovsmannen har en rätt att sätta sig emot att verket ändras så att upphovsmannens litterära eller konstnärliga anseende eller egenart kränks eller att verket görs tillgängligt för allmänheten i en sådan form eller i ett sådant sammanhang att hans eller hennes litterära eller konstnärliga anseende eller egenart kränks (rätten till respekt för verket).

Ensamrätten innebär alltså att den som vill utnyttja ett upphovsrättsligt skyddat verk som utgångspunkt måste ha samtycke av den som innehar upphovsrätten till verket. Det kan vara upphovsmannen själv eller någon som rätten har övergått till, t.ex. på grund av avtal eller dödsfall. I vissa fall måste alltså samtycke inhämtas från en annan rättsinnehavare än upphovsmannen (dvs. den som har skapat verket). Många gånger finns det flera upphovsmän till ett och samma verk. För att förfoga över verket i dess helhet krävs då samtycke av samtliga upphovsmän.

I de ekonomiska rättigheterna finns en rad inskränkningar som motiveras av hänsyn till olika allmänna eller enskilda intressen. Det är t.ex. tillåtet att utan tillstånd från upphovsmannen under vissa förutsättningar framställa exemplar av verk för privat bruk, att citera och att återge verk vid nyhetsrapportering i radio och tv.

På särskilda områden kan användning av skyddade verk även grundas på bestämmelserna om avtalslicens i upphovsrättslagen. Med avtalslicens avses att en part kan träffa avtal om användning av verk med en organisation som företräder ett flertal upphovsmän till i Sverige använda verk på området och därigenom få rätt att använda också verk av upphovsmän som inte företräds av organisationen. Avtalet utsträcks alltså till att omfatta sådana utanförstående upphovsmän (avtalslicensverkan). Syftet är att användaren ska kunna få alla de rättigheter som han eller hon behöver för sin verksamhet, samtidigt som upphovsmännen ska få ersättning. Avtalslicens kan användas bl.a. vid utsändning och vidareutsändning av radio och tv.

Till upphovsrätten närstående rättigheter

Vissa till upphovsrätten närstående rättigheter är också skyddade enligt upphovsrättslagen. Till dessa hör de utövande konstnärernas (t.ex. sångare, musiker, skådespelare) rättigheter till sina framföranden, de rättigheter som framställare av upptagningar av ljud eller av rörliga bilder (dvs. skiv- och filmproducenter) har till sina upptagningar samt radio- och tv-företagens rättigheter att förfoga över sina utsändningar. Hit hör också det särskilda skyddet för databaser och andra sammanställningar och skyddet för fotografiska bilder. Den ensamrätt som dessa rättighetshavare har till sina prestationer motsvarar i stor utsträckning det egentliga upphovsrättskyddet. Det finns inskränkningar i dessa rättigheter som i stort motsvarar inskränkningarna i den egentliga upphovsrätten. Det finns också möjlighet att utnyttja sådana prestationer med stöd av avtalslicens.

Det upphovsrättsliga regelsystemet har en stark internationell prägel. Upphovsrättslagen bygger till stor del på internationella överenskommelser. Upphovsrätten regleras också i hög grad av olika EU-direktiv som har genomförts i svensk rätt. Ett av dessa är rådets direktiv 93/83/EEG av den 27 september 1993 om samordning av vissa bestämmelser om upphovsrätt och närstående rättigheter avseende satellitsändningar och vidare-sändning via kabel (satellit- och kabeldirektivet).

Upphovsrättslagen tillämpas i första hand endast på svenska verk och prestationer. Till följd av Sveriges anslutning till olika internationella konventioner tillämpas den i stor utsträckning även på verk och prestationer med utländskt ursprung. Föreskrifter om upphovsrättslagens tillämpning i detta avseende finns i den internationella upphovsrättsförordningen (1994:193).

5 Direktivets syfte och innehåll

Direktivet bygger vidare på satellit- och kabeldirektivet och harmoniserar upphovsrätten ytterligare inom EU. Direktivet motiveras av att tillgången till radio- och tv-program anses främja kulturell och språklig mångfald samt social sammanhållning och öka tillgången till information. För att den inre marknaden ska fungera väl anses det nödvändigt att se till att radio- och tv-program med ursprung i andra medlemsstater får vidare spridning inom EES. Direktivet motiveras även av att teknikutvecklingen har förändrat distributionen av och tillgången till radio- och tv-program.

För att radio- och tv-företag och operatörer ska få sända radio och tv krävs tillstånd från rättsinnehavarna. Olika kategorier av uphovsmän och innehavare av närstående rättigheter kan ha rättigheter i radio- och tv-sändningar, t.ex. radio- och tv-företag, producenter, författare, regissörer, skådespelare, musiker och fotografer. Det innebär att rättighetsklareringen, dvs. inhämtandet av tillstånd, ofta är tidskrävande och komplicerad. Det gäller särskilt vid gränsöverskridande tillgängliggöranden av radio- och tv-program. Direktivets bestämmelser syftar till att förbättra den gränsöverskridande tillgången till radio- och tv-program inom EES genom att på olika sätt underlätta klareringen av rättigheter för radio- och tv-företag samt olika typer av operatörer.

Direktivet är indelat i fem kapitel och innehåller sammanlagt 14 artiklar. Till detta kommer 27 skäl i direktivets ingress. Direktivets första kapitel innehåller allmänna bestämmelser. De sammanfattar syftet med direktivet (artikel 1) och anger vissa definitioner (artikel 2). I det andra kapitlet finns bestämmelser om var den upphovsrättsligt relevanta åtgärden ska anses ske när sändarföretag (radio- och tv-företag) tillhandahåller vissa program i en till företagets ursprungliga utsändningar anknuten onlinetjänst (artikel 3). Det tredje kapitlet innehåller bestämmelser som rör utövande av rättigheter till vidare-sändning av radio- och tv-program (artiklarna 4–7). Det fjärde kapitlet innehåller bestämmelser om radio- och tv-företags och signaldistributörers (operatörers) överföring av radio- och tv-sändningar till allmänheten i samband med s.k. direktinjicering (artikel 8).

6 En ny ursprungslandsprincip för radio- och tv-företags tillgängliggörande av vissa program i playtjänster

Regeringens förslag: När ett radio- eller tv-företag gör sin utsändning av ett program eller en upptagning av programmet tillgänglig för allmänheten i en playtjänst ska den upphovsrättsligt relevanta åtgärden anses ske i det EES-land där företaget huvudsakligen är etablerat. Det ska endast gälla i fråga om utövande av de rättigheter som krävs för att utnyttja de verk och prestationer som ingår i programmet samt under förutsättning att företaget tillhandahåller eller kontrollerar och ansvarar för tjänsten och att tillgängliggörandet sker samtidigt med den ursprungliga utsändningen eller under en begränsad tid efter den. Alla typer av radioprogram ska omfattas. De tv-program som ska omfattas är nyhets- och aktualitetsprogram samt egna produktioner som är helt finansierade av tv-företaget. Sådana tv-program ska dock undantas i den utsträckning de återger ett idrottsevenemang.

Reglerna om var den upphovsrättsligt relevanta åtgärden ska anses ske ska även gälla material som kompletterar utsändningen av programmen och som tillgängliggörs i playtjänsten. När det gäller kompletterande material ska reglerna gälla också när materialet görs tillgängligt före den ursprungliga utsändningen.

Parterna ska vid bestämmandet av ersättningen för det utnyttjande som omfattas av regleringen beakta alla aspekter av playtjänsten.

Förslagen i promemorian överensstämmer med regeringens. I promemorian finns det däremot inte något förslag om att det ska införas en särskild bestämmelse om att parterna vid bestämmandet av ersättningen för det utnyttjande som omfattas av regleringen ska beakta alla aspekter av tjänsten.

Remissinstanserna: De flesta remissinstanser tillstyrker förslagen eller har inga invändningar mot dem.

Sveriges Television AB (SVT) och *Sveriges Radio AB (SR)* ifrågasätter bedömningen i promemorian att ursprungslandsprincipen inte torde gälla i fråga om utnyttjanden av verk och andra prestationer som sker med stöd av en inskränkning i upphovsrätten. Enligt dem bör förslaget omfatta även sådan användning. *TV4 Media AB* menar att förslaget inte kommer att få särskilt stort praktiskt genomslag om sådan användning undantas. Även *Svenska Föreningen för Immaterialrätt (SFIR)* ifrågasätter den bedömningen i promemorian och förordar att lagtexten i aktuell del ges samma ordalydelse som i direktivet.

Flera remissinstanser som företräder upphovsmän och andra rättighets-havare, såsom *Konstnärliga och Litterära Yrkesutövares Samarbetsnämnd*

(KLYS), *Copyswede* samt *Bildupphovsrätt i Sverige (Bildupphovsrätt)*, understryker vikten av att de principer som framgår av direktivet om dels bestämmandet av ersättningen till rättsinnehavarna för det utnyttjande som omfattas av ursprungslandsprincipen, dels parternas möjlighet att avtala om begränsningar i den användning som omfattas av ursprungslandsprincipen, säkerställs vid genomförandet av direktivet. *Svenska Artisters och Musikers Intresseorganisation (SAMI)* är av samma uppfattning och anser att det bör ske genom att nya bestämmelser införs. Vad gäller frågan om bestämmande av ersättningen till rättsinnehavarna menar också *SFIR* och *Juridiska fakultetsstyrelsen vid Lunds universitet* att nya bestämmelser bör införas. Även bl.a. *TV4 Media AB*, *Film&TV-Producenterna* och *Svenska Filminstitutet* understryker vikten av att avtalsfriheten på området säkerställs.

Skälen för regeringens förslag

En ny ursprungslandsprincip behöver införas

Inom upphovsrätten gäller allmänt att det avgörande för vilket lands lag som är tillämplig när det gäller användningen av verk och andra prestationer som ingår i t.ex. en radio- eller tv-utsändning är var den upphovsrättsligt relevanta åtgärden sker. Direktivet reglerar den frågan när det gäller radio- och tv-företags tillgängliggörande av en radio- eller tv-utsändning av vissa program eller en upptagning av sådana program i en tjänst via internet, en s.k. playtjänst (onlinetjänst respektive online service i den svenska respektive engelska språkversionen av direktivet).

Enligt direktivet ska den upphovsrättsligt relevanta åtgärden anses ske i det EES-land där radio- eller tv-företaget har sitt huvudsäte (artikel 3.1). Det innebär att de rättigheter som krävs för att göra programmen tillgängliga inom EES endast behöver klareras i det landet, eftersom radio- eller tv-företagets användning av de skyddade verken och prestationerna ska anses ske där. Bestämmelserna syftar till att förbättra den gränsöverskridande tillgången till radio- och tv-program inom EES (artikel 1).

Ersättningen till rättsinnehavarna ska återspegla programmens publik och medlemsstaterna ska säkerställa att parterna vid bestämmandet av ersättningen beaktar alla aspekter av den aktuella tjänsten, t.ex. hur länge programmen är tillgängliga (artikel 3.2). Direktivets bestämmelser innebär dock inte någon skyldighet för radio- eller tv-företag att tillgängliggöra program över gränserna och bestämmelserna ska inte heller påverka parternas möjlighet att, i enlighet med unionsrätten, avtala om att begränsa utnyttjandet av de rättigheter som berörs (artikel 3.3).

Upphovsrättslagen innehåller bestämmelser som reglerar var den upphovsrättsligt relevanta åtgärden ska anses ske vid vissa utsändningar över satellit (61 a §). Bestämmelserna infördes med anledning av satellit- och kabeldirektivet. Det finns däremot inte några bestämmelser som reglerar var den upphovsrättsligt relevanta åtgärden ska anses ske när det gäller de tjänster som omfattas av direktivet. Det innebär att nya bestämmelser behöver införas.

Enligt direktivet ska den upphovsrättsligt relevanta åtgärden anses ske i det EES-land där radio- eller tv-företaget har sitt huvudsäte (artikel 3.1). Med anledning av ordalydelsen i den engelska, franska respektive tyska språkversionen av artikel 3.1 (principal establishment, principal établissement respektive hauptniederlassung) föreslås i promemorian att företagets huvudsakliga etablering i stället ska användas. *Svea hovrätt (Patent- och marknadsöverdomstolen)* efterfrågar en motivering till varför företagets huvudsakliga etablering föreslås och hur det förhåller sig till uttrycket säte. I allmänhet gäller att ett företag har sin huvudsakliga etablering där det har sitt huvudkontor, sin ledning eller sina centrala administrativa funktioner. Avgörande är alltså till vilket land företaget har starkast anknytning. Det registrerade sätet är inte alltid detsamma som det faktiska sätet. Med hänsyn till de språkversioner av direktivet som särskilt lyfts fram i promemorian framstår det som mer närliggande att i förevarande fall tala om företagets huvudsakliga etablering. Regeringen instämmer därför i förslaget i promemorian.

Vilka program och tjänster omfattas?

Enligt artikel 3.1 ska regleringen tillämpas vid tillhandahållande av radio-program och vissa tv-program i vad som benämns anknutna onlinetjänster.

De tv-program som ska omfattas är dels nyhets- och aktualitetsprogram, dels egna produktioner som finansieras helt av tv-företaget. Enligt direktivets skäl motiveras begränsningen av de särdrag som finns när det gäller finansiering och licensiering av vissa tv-program (skäl 10).

Vad som avses med nyhets- och aktualitetsprogram (news and current affairs programmes i den engelska språkversionen) behandlas inte närmare i direktivet. Viss ledning kan hämtas från EU-domstolens tolkning av vad som avses med nyheter i Europaparlamentets och rådets direktiv 2001/29/EG av den 22 maj 2001 om harmonisering av vissa aspekter av upphovsrätt och närstående rättigheter i informationssamhället (direktivet om upphovsrätt i informationssamhället), när det gäller möjligheten att använda verk och andra skyddade prestationer vid nyhetsrapportering med stöd av en inskränkning i upphovsrätten. Med nyhet (current event) avses enligt domstolen en händelse som är av informationsintresse för allmänheten vid den tidpunkt då det rapporteras om den (EU-domstolens dom den 29 juli 2019 i mål C-516/17, Spiegel Online, punkt 67). Utifrån den tolkning som EU-domstolen har gett uttryck för kan det antas att med nyhets- och aktualitetsprogram i direktivets mening avses program där information om en sådan händelse t.ex. rapporteras, analyseras eller kommenteras.

Exempel på aktualitetsprogram som inte är rena nyhetsprogram är nyhetsmagasin och debattprogram. Som *Film&TV-Producenterna* framhåller bör t.ex. underhållningsprogram som i och för sig tar upp händelser som är av informationsintresse för allmänheten däremot inte anses utgöra nyhets- eller aktualitetsprogram.

Med egna produktioner avses enligt skälen i direktivet program som är producerade av radio- eller tv-företaget med användning av egna resurser. Beställda produktioner eller s.k. samproduktioner är däremot inte att betrakta som egna produktioner i direktivets mening. Av skälen framgår

också att finansieringskravet bör anses uppfyllt även om finansieringen kommer från offentliga medel (skäl 10). För svensk del innebär det att public service-företagens produktioner omfattas om övriga förutsättningar är uppfyllda.

Film&TV-Producenterna menar att det bör tydliggöras bl.a. att inte bara inspelningen av programmet ska ha skett med användning av radio- eller tv-företagets egna resurser, utan att även utvecklingen av innehållet (t.ex. programidén eller programformatet) ska ha skett med användning av företagets egna resurser. Även om en sådan tolkning kan ligga nära till hands ger direktivet inte någon klar ledning i frågan. Den närmare gränsdragningen för vad som i detta avseende krävs för att en produktion ska betraktas som tv-företagets egen är en fråga för rättstillämpningen och ytterst för EU-domstolen.

Enligt artikel 3.1 ska ursprungslandsprincipen i fråga om tv-program inte vara tillämplig på sändningar av idrottsevenemang eller verk och andra prestationer som ingår i sådana sändningar. Vad som avses med idrottsevenemang behandlas inte heller närmare i direktivet. Det torde inte krävas någon form av tävlingsmoment, även om det oftast är det som paketeras i evenemangsformatet. Med evenemang torde avses större och kommersiella tillställningar, även om någon sådan uttrycklig begränsning inte föreskrivs i direktivet.

För att ursprungslandsprincipen ska vara tillämplig krävs det enligt direktivet att programmen tillgängliggörs i vad som benämns som en anknuten onlinetjänst. Enligt direktivets definition avses en onlinetjänst som ett radio- eller tv-företag antingen självt tillhandahåller eller kontrollerar och ansvarar för genom vilken allmänheten tillhandahålls radio- eller tv-program samtidigt med företagets utsändning, eller under en fastställd tidsperiod efter den, samt eventuellt material i anknytning till en sådan sändning (artikel 2.1). I promemorian anges att det måste förstås så att tillgängliggörandet ska ske i en tjänst via internet som radio- eller tv-företaget tillhandahåller eller kontrollerar och ansvarar för och att det ska ske samtidigt som utsändningen i kanalerna (linjärt) eller under en begränsad period efter sändningen (s.k. catch up). Som *Film&TV-Producenterna* och *Nordic Entertainment Group AB* framhåller handlar det alltså om tjänster som har en tydlig och underordnad anknytning till radio- och tv-företagets egna sändningar (jfr skäl 8).

SVT, *SR* och *Sveriges Utbildningsradio AB* pekar på att det i direktivet anges att programmet ska få göras tillgängligt under en fastställd tidsperiod efter utsändningen. De menar att förslaget i promemorian om att tillgängliggörandet ska få ske under en begränsad tid riskerar att ge uttryck för att det är fråga om en kortare period än vad som avses i direktivet. Enligt regeringens uppfattning bör direktivbestämmelsen i första hand syfta till att från tillämpningsområdet undanta tillgängliggöranden som sker utan någon begränsning i tiden. Båda uttryckssätten bör i det här sammanhanget anses ha samma innebörd men förslaget i promemorian får anses tydligare återspegla vad som avses, och regeringen ansluter sig därför till det.

Av definitionen följer också att material som har viss anknytning till utsändningen av programmen ska omfattas, oavsett om det materialet ingår i utsändningen och även om det tillgängliggörs före utsändningen. Det handlar om material som berikar eller på annat sätt breddar programmen,

Prop. 2020/21:153 t.ex. genom förhandsvisning, utökning, komplettering eller recension av programmens innehåll (skäl 8). Som exempel kan nämnas att ett utdrag ur en intervju sänds under en nyhetssändning och hela intervjun finns tillgänglig i tjänsten. Däremot bör bestämmelserna inte, som *SVT* menar, anses omfatta den situationen att ett program i dess helhet görs tillgängligt i playtjänsten före utsändningen av programmet i fråga.

Vilka rättsinnehavare och användare omfattas?

Av artikel 3 följer att regleringen endast ska tillämpas i förhållandet mellan rättsinnehavare (inbegripet t.ex. kollektiva förvaltningsorganisationer) och radio- eller tv-företag (se även skäl 9).

Med rättsinnehavare avses den som innehar de aktuella rättigheterna till verket eller prestationen. Det kan vara den ursprungliga rättighetshavaren eller någon som rätten har övergått till.

Av artikel 3 följer vidare att samtliga rättigheter som skyddas av unionsrätten är avsedda att omfattas av regleringen (se även skäl 9). I svensk rätt finns det ytterligare en kategori rättighetshavare. Framställare av fotografiska bilder har en till upphovsrätten närstående rättighet till bilden, även om det inte är fråga om ett upphovsrättsligt skyddat verk (49 a § upphovsrättslagen). I direktivets skäl anges att ursprungslandsprincipen ska omfatta klarering av alla de rättigheter som krävs för att tillhandahålla program i de aktuella tjänsterna (skäl 9). Som föreslås i promemorian bör därför även användning av fotografiska bilder omfattas av regleringen.

Vad som avses med ett radio- eller tv-företag (sändarföretag respektive broadcasting organisation i de svenska och engelska språkversionerna) behandlas inte närmare i direktivet. *Svea hovrätt (Patent- och marknadsöverdomstolen)* efterlyser en mer utförlig redogörelse för varför radio- och tv-företag används genomgående i promemorians förslag trots att sändarföretag används genomgående i direktivet. Enligt domstolen är det tänkbart att en marknadsaktör kan anses utgöra ett sändarföretag enligt direktivet även om det inte uppfattas som ett radio- eller tv-företag. Regeringen konstaterar att begreppet broadcasting organisation, som används genomgående i den engelska språkversionen av direktivet, förekommer även i andra direktiv på upphovsrättsområdet och vanligtvis översätts till radio- och tv-företag (se t.ex. artiklarna 2 och 3 i direktivet om upphovsrätt i informationssamhället). Det är också det uttryck som vanligtvis används i upphovsrättslagen, bl.a. i de för förslagen centrala bestämmelserna om avtalslicens för radio och tv (42 e–42 g §§). Som konstateras i promemorian används radio- och tv-företag i upphovsrättslagen för sändarverksamhet som är organiserad i företagsliknande form, se t.ex. propositionen Återanvändning av upphovsrättsligt skyddat material i radio och tv (prop. 2010/11:33 s. 36). Kraven är alltså allmänt hållna och regeringen ansluter sig till bedömningen i promemorian att det i det här sammanhanget inte finns anledning att använda sig av något annat uttryck.

Vilka förfoganden omfattas?

Av artikel 3.1 framgår vilka förfoganden, dvs. upphovsrättsligt relevanta åtgärder, som ska omfattas av regleringen. De relevanta förfogandena är dels överföring till allmänheten av verk och andra prestationer, trådbundet

eller trådlöst, dels tillgängliggörande för allmänheten av verk och andra prestationer, trådbundet eller trådlöst, på ett sådant sätt att enskilda kan få tillgång till materialet från en plats och vid en tidpunkt som de själva väljer. Enligt den terminologi som används i upphovsrättslagen görs verket eller prestationen i båda fallen tillgängligt för allmänheten genom att det överförs till allmänheten (se 2 § tredje stycket 1).

Enligt artikel 3.1 ska ursprungslandsprincipen även omfatta framställning av exemplar av verk och andra prestationer som är nödvändig för tillhandahållande av, tillgång till eller användning av de tjänster som omfattas av bestämmelserna. Det förhållandet att regleringen endast ska tillämpas mellan rättsinnehavare och radio- eller tv-företag torde dock innebära att endast sådan exemplarframställning som kan tillräknas företaget är avsedd att omfattas. Med nödvändig framställning bör därför förstås framställning av sådana exemplar som krävs för att radio- eller tv-företaget ska kunna överföra verken eller prestationerna till allmänheten.

Vilken användning omfattas?

Artikel 3.1 reglerar endast var den upphovsrättsligt relevanta åtgärden ska anses ske och påverkar inte i sig lagligheten av en viss åtgärd. Ursprungslandsprincipen ska emellertid tillämpas för syften som rör utövande av upphovsrätt och närstående rättigheter av relevans för tillhandahållande av, tillgång till eller användning av en anknuten onlinetjänst för aktuella program. I direktivets skäl anges att principen bör omfatta klarering av de rättigheter som är nödvändiga för att ett radio- eller tv-företag ska kunna tillhandahålla programmen i de anknutna onlinetjänsterna (skäl 9).

Med utövande av upphovsrätt och närstående rättigheter bör därmed förstås inhämtande av de tillstånd som krävs för att radio- eller tv-företaget ska kunna använda de verk och prestationer som ingår i de aktuella programmen. Avsikten med att ange att ursprungslandsprincipen ska tillämpas för syften som rör utövande av upphovsrätt och närstående rättigheter förefaller vara att undanta olovlig användning från tillämpningsområdet. Ursprungslandsprincipen torde därför endast vara avsedd att gälla under förutsättning att radio- eller tv-företaget innehar de tillstånd som krävs.

Direktivet behandlar inte frågan om huruvida annan lovlig användning, såsom användning med stöd av en inskränkning i upphovsrätten, är avsedd att omfattas av artikel 3.1. Som anförs i promemorian, och som bl.a. *SVT*, *SR* och *SFIR* pekar på, kan syftet och ändamålet med bestämmelserna – att underlätta tillgängliggörandet av programmen över gränserna – anses tala för att även sådan användning bör omfattas. Som konstateras i promemorian får dock ordalydelsen anses tala i motsatt riktning. Användning som sker med stöd av en inskränkning kan inte gärna anses innebära att man utövar upphovsrätt, och inte heller anses ske för syften som rör sådant utövande. Den tolkningen ligger också i linje med att regleringen inte ska påverka möjligheten för rättsinnehavare och radio- och tv-företag att, i enlighet med unionsrätten, komma överens om att begränsa utnyttjandet av de aktuella rättigheterna (se artikel 3.3). Som anges i promemorian, och som flera remissinstanser framhåller, är den närmare avgränsningen av tillämpningsområdet dock ytterst en fråga för EU-domstolen.

SFIR pekar i anslutning till detta på att förslaget i promemorian, såvitt nu är aktuellt, till viss del avviker från direktivets ordalydelse. Enligt regeringens uppfattning innebär dock förslaget i promemorian både att det blir tydligare vad som avses och att samma utrymme för tolkning av bestämmelsen lämnas till rättstillämpningen. Regeringen gör alltså även i detta avseende samma bedömning som den som görs i promemorian.

Parterna får begränsa utnyttjandet av de rättigheter som omfattas av ursprungslandsprincipen

Enligt direktivet ska regleringen inte påverka avtalsfriheten för rättsinnehavare och radio- och tv-företag att, i enlighet med unionsrätten, komma överens om att begränsa utnyttjandet av de aktuella rättigheterna (artikel 3.3 och skäl 13). Direktivet innebär alltså inte någon skyldighet för radio- och tv-företag att tillhandahålla program i sina tjänster via internet i andra länder. Direktivet påverkar inte heller parternas möjlighet att begränsa t.ex. i vilka länder visst material får göras tillgängligt (skäl 10).

Flera remissinstanser, bl.a. *KLYS*, *Copyswede*, *Bildupphovsrätt*, *TV4 Media AB*, *Film&TV-Producenterna* och *Svenska Filminstitutet*, understryker vikten av att avtalsfriheten på området säkerställs vid genomförandet, men har inte några synpunkter på förslagen i sig. *SAMI* anser att det som anges i artikel 3.3 bör återspeglas i lagförslagen.

Som konstateras i promemorian innebär förslagen att ursprungslandsprincipen ska gälla för den användning som parterna avtalar om. Det innebär dock inte att parterna ska kunna avtala om var den upphovsrättsligt relevanta åtgärden ska anses ske. Bestämmelserna är alltså inte dispositiva i den mening att de kan avtalas bort. Enligt regeringens bedömning är det därför tydligt att regleringen inte påverkar möjligheten att begränsa utnyttjandet i enlighet med det som anges i artikel 3.3 och det saknas skäl att införa särskilda bestämmelser om detta.

Hur ska ersättningen till rättsinnehavarna bestämmas?

Enligt artikel 3.2 ska medlemsstaterna säkerställa att parterna, vid fastställande av den ersättning som ska betalas för de rättigheter på vilka ursprungslandsprincipen är tillämplig, beaktar alla aspekter av tjänsten. Som exempel nämns hur länge programmen är tillgängliga online, dess publik och tillgängliga språkversioner. I artikeln anges även att detta inte utesluter att ersättningen beräknas på grundval av radio- eller tv-företagets intäkter.

Motsvarande principer gäller vid fastställande av ersättning för de rättigheter på vilka den ursprungslandsprincip som gäller enligt satellit- och kabeldirektivet är tillämplig (skäl 17 i det direktivet).

I promemorian konstateras att en möjlighet vore att införa en särskild bestämmelse som anger att parterna vid fastställandet av ersättningen ska beakta alla aspekter av tjänsten. Med hänvisning till att bestämmelsen i artikel 3.2 ger uttryck för principer som följer av praxis från EU-domstolen och till att det inte har ansetts nödvändigt att införa några särskilda bestämmelser när det gäller fastställande av ersättning för de rättigheter på vilka den ursprungslandsprincip som gäller vid satellitsändningar är tillämplig (jfr 61 a § upphovsrättslagen) föreslås inte någon sådan bestämmelse i promemorian.

Flera remissinstanser, bl.a. *KLYS*, *Copyswede* och *Bildupphovsrätt*, understryker vikten av att direktivets principer om fastställandet av ersättningen till rättsinnehavarna för den användning som omfattas av ursprungslandsprincipen säkerställs vid genomförandet, men har inte några synpunkter på förslaget i sig. *SAMI*, *SFIR* och *Juridiska fakultetsstyrelsen vid Lunds universitet* anser att det bör ske genom att en särskild bestämmelse införs.

Regeringen konstaterar att artikel 3.2 inte föreskriver hur stor ersättning till rättsinnehavarna ska vara, utan endast att medlemsstaterna ska säkerställa att alla aspekter av tjänsten beaktas av parterna när de bestämmer ersättningen. Det framstår som närliggande att anta att syftet med bestämmelsen är att säkerställa att ersättningen till rättsinnehavarna ska vara skälig och alltså stå i rimlig proportion till det ekonomiska värdet av radio- eller tv-företagets användning av verket eller prestationen (jfr EU-domstolens dom den 4 oktober 2011 i de förenade målen C-403/08 och C-429/08, Premier League, punkterna 108–112).

Enligt allmänna avtalsrättsliga bestämmelser är det i och för sig möjligt att bl.a. bortse från eller jämka ett villkor i ett avtal som är oskäligt med hänsyn till bl.a. avtalets innehåll och omständigheterna i övrigt (se 36 § lagen [1915:218] om avtal och andra rättshandlingar på förmögenhetsrättens område). För att genomföra direktivet bör det dock, i enlighet med vad några av remissinstanserna påpekar, införas en bestämmelse om att parterna vid bestämmandet av ersättningen för den användning som omfattas av ursprungslandsprincipen ska beakta alla aspekter av tjänsten.

7 Vidaresändning av radio och tv

7.1 Avtalslicensen för vidaresändning av radio och tv

Regeringens förslag: I fråga om avtalslicensen för vidaresändning av radio och tv ska angivandet av att vidaresändning av verk kan ske trådlöst eller genom kabel tas bort. Även begränsningen till vidare-sändning av verk som ingår i en trådlös ljudradio- eller tv-utsändning ska tas bort.

Förslaget i promemorian överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: De flesta remissinstanser tillstyrker förslaget eller har inte några invändningar mot det.

Ett antal remissinstanser, bl.a. *TV4 Media AB*, *Film&Tv-Producenterna*, *Epidemic sound AB*, *Svea hovrätt (Patent- och marknadsöverdomstolen)* och *SFIR*, ifrågasätter bedömningen i promemorian att avtalslicensen ska omfatta sådan vidaresändning som inte omfattas av direktivet.

Utövande av rättigheter till vidareändning

Vidareändning innebär att verk och andra skyddade prestationer som ingår i en primär ljudradio- eller tv-utsändning som är avsedd att tas emot direkt av allmänheten sänds vidare samtidigt och oförändrat till vad som ibland beskrivs som en ny publik. För att ha rätt att genomföra en vidareändning krävs tillstånd från rättsinnehavarna. Olika kategorier av upphovsmän och innehavare av närstående rättigheter kan ha rättigheter i radio- och tv-utsändningar, t.ex. radio- och tv-företag, producenter, författare, regissörer, skådespelare, musiker och fotografer. Det innebär att det kan vara svårt att komma i kontakt med samtliga rättsinnehavare för att klarera rättigheterna till vidareändningar. Direktivet innehåller bestämmelser om utövande av rättigheter till vidareändning som syftar till att underlätta rättighetsklareringen och förbättra den gränsöverskridande tillgången till radio- och tv-program inom EES. Bestämmelserna bygger i stor utsträckning vidare på satellit- och kabeldirektivets bestämmelser om förvaltning av rättigheter till vidareändning genom kabel. Enligt regleringen i det direktivet är det obligatoriskt med kollektiv förvaltning för sådan vidareändning.

Enligt direktivet får rättighetshavarna endast utöva sin rätt att tillåta eller förbjuda sådan vidareändning som regleras i direktivet genom en kollektiv förvaltningsorganisation (artikel 4.1). Det innebär att den som vill genomföra en vidareändning behöver vända sig till en förvaltningsorganisation för att klarera rättigheterna i stället för till enskilda rättighetshavare. Direktivet gäller, med vissa närmare avgränsningar, för vidareändningar som sker genom annan teknik än kabel (artikel 2.2). Genom direktivet utvidgas alltså de vidareändningsrättigheter som ska omfattas av obligatorisk kollektiv förvaltning till att även gälla när det är fråga om viss vidareändning som sker genom annan teknik än kabel, t.ex. ip-tv.

Direktivets bestämmelser ska, i likhet med satellit- och kabeldirektivets bestämmelser, inte tillämpas på rättigheter som innehas av det radio- eller tv-företag som genomför den ursprungliga utsändningen, oavsett om rättigheterna är radio- eller tv-företagets egna, eller om de har överförts till radio- eller tv-företaget från andra rättighetshavare (artikel 5.1).

För rättighetshavare som inte företräds av en förvaltningsorganisation, s.k. utanförstående rättighetshavare, finns det vissa presumptions- och skyddsregler i direktivet. De är utformade på i huvudsak samma sätt som motsvarande bestämmelser i satellit- och kabeldirektivets. Bestämmelserna innebär att den organisation som förvaltar rättigheter i samma kategori för den aktuella medlemsstatens territorium ska anses ha rätt att utöva rätten även för de utanförstående rättighetshavarna. När fler än en organisation förvaltar rättigheter i samma kategori för en medlemsstats territorium, ska det vara upp till den medlemsstaten att besluta vilken eller vilka av organisationerna som får utöva rätten (artikel 4.2). Medlemsstaterna ska säkerställa att utanförstående rättighetshavare har samma rättigheter och skyldigheter som följer av ett avtal mellan en kollektiv förvaltningsorganisation och en operatör av en vidareändningstjänst som de rättighetshavare som har bemyndigat organisationen eller organisationerna. Rättighetshavare ska kunna göra anspråk på dessa rättigheter inom en period som bestäms av den berörda medlemsstaten och som ska vara minst

tre år räknat från dagen för den vidareändring som innefattar rättighetshavarens verk eller prestation (artikel 4.3).

Enligt direktivet får medlemsstaterna ha samma regler för det fallet att både den ursprungliga utsändningen och vidareändringen äger rum inom deras territorium (artikel 7).

Satellit- och kabeldirektivets bestämmelser om utövande av rättigheter till vidareändring är i svensk rätt uppfyllda genom avtalslicensen för vidareändring av radio och tv i upphovsrättslagen.

Enligt den avtalslicensordningen har var och en rätt att till allmänheten trådlöst eller genom kabel samtidigt och oförändrat vidareända verk och andra prestationer som ingår i en trådlös ljudradio- eller tv-utsändning, om avtalslicens gäller enligt 42 a § (42 f § första stycket). Det gäller oavsett om den ursprungliga utsändningen sker i ett annat EES-land eller i Sverige. Bestämmelserna omfattar inte rättigheter till vidareändring som innehas av det radio- eller tv-företag som sänder ut den ursprungliga sändningen (42 f § andra stycket). Det gäller oavsett om rättigheterna är radio- eller tv-företagets egna, eller om de har överförts till radio- eller tv-företaget från andra rättighetshavare.

En förutsättning för att avtalslicensen för vidareändring ska gälla är att det har ingåtts ett avtal med en organisation som företräder ett flertal rättighetshavare till i Sverige använda verk eller prestationer på området. Avtalslicensen ger rätt att utnyttja verk och prestationer av det slag som avses med avtalet även om rättighetshavarna inte företräds av organisationen. De villkor i fråga om rätten att utnyttja verket eller prestationen som följer av avtalet gäller också för utanförstående rättighetshavare. Detsamma gäller i fråga om den ersättning som lämnas enligt avtalet. Utanförstående rättighetshavare ska även i fråga om förmåner som väsentligen bekostas genom sådan ersättning vara likställda med de rättighetshavare som organisationen företräder. Det gäller däremot inte om en förmån i väsentlig mån bekostas av andra medel. Utanförstående rättighetshavare har, oavsett dessa regler, alltid rätt att få ersättning som hänför sig till utnyttjandet, om de begär det inom tre år efter det år då verket eller prestationen utnyttjades. Ett sådant krav får endast riktas mot organisationen. Gentemot den som använder verk eller prestationer med stöd av avtalslicensen för vidareändring får krav på ersättning göras gällande endast av de avtalslutande organisationerna. Kraven ska framställas samtidigt (42 a §).

Någon förbudsmöjlighet för rättighetshavarna motsvarande den som finns i övriga avtalslicensbestämmelser i upphovsrättslagen finns inte när det gäller vidareändringar enligt 42 f §.

I promemorian görs bedömningen att direktivets bestämmelser om utövande av rättigheter till vidareändring inte föranleder några lagändringar. Den bedömningen görs mot bakgrund av att upphovsrättslagens bestämmelser om avtalslicens för vidareändring av radio och tv uppfyller direktivets presumptions- och skyddsregler beträffande utanförstående rättighetshavare och att det inte finns någon möjlighet för dem att meddela förbud mot användningen (jfr skäl 16).

Som *Patent- och registreringsverket (PRV)* pekar på innebär den svenska modellen att fler än en organisation per område kan träffa avtal med avtalslicensverkan. PRV väcker också frågan om det svenska s.k. representationskravet är tillräckligt precist för att vara förenligt med

Prop. 2020/21:153 bestämmelserna i artikel 4.2. I tidigare lagstiftningsärenden har det konstaterats att det i praktiken bara finns utrymme för ett begränsat antal organisationer att samtidigt träffa avtal på samma område. Det är också en förutsättning för att systemet med avtalslicenser ska fungera. Det har även konstaterats att det sällan torde uppkomma några problem med de nuvarande bestämmelserna och att det på de flesta områden är klart vilken eller vilka organisationer som är behöriga, se propositionen Förbättrade möjligheter till licensiering av upphovsrätt (prop. 2012/13:141 s. 32–34). Det har inte framkommit något som talar för att situationen ser annorlunda ut i dag. Som konstaterats i nämnda lagstiftningsärende är det inte heller lämpligt att införa t.ex. ett krav på statligt godkännande i Sverige och ett sådant krav kan inte heller anses följa av bestämmelserna i artikel 4.2 i direktivet.

KLYS och *Copyswede* understryker vidare att innebörden av den obligatoriska kollektiva förvaltningen inte är begränsad till krav på ersättning utan omfattar vidareändring i alla avseenden, dvs. även rätten att tillåta eller förbjuda vidareändring, och det oavsett om ett avtal med avtalslicensverkan har träffats eller inte. Även om det enligt dem i och för sig anses följa av regleringen redan i dag, menar de att det finns skäl att säkerställa att regleringen är tillräckligt tydlig i det avseendet.

Enligt nuvarande ordning är de avtalslutande organisationernas behörighet inte begränsad till rätten att göra gällande krav på ersättning utan de är även ensamt behöriga att tillåta eller förbjuda vidareändring. Det förhållandet att utomstående rättighetshavare inte kan meddela förbud mot användningen innebär också att de inte kan ställa sig utanför ingångna avtal. Den nuvarande ordningen får därmed anses uppfylla direktivets krav och regeringen ansluter sig till bedömningen i promemorian att direktivet inte motiverar några lagändringar och föreslår därför inte det.

Avtalslicensen för vidareändring av radio och tv bör anpassas till direktivet

När det gäller vilken vidareändring som regleras av direktivets bestämmelser om utövande av rättigheter finns det anledning att överväga om avtalslicensen för vidareändring i något avseende bör anpassas till direktivet.

Den vidareändring som regleras av direktivet är inte begränsad i fråga om vilken teknik som vidareändringen genomförs med, men när vidareändringen sker över internet är det endast vidareändringar som sker i en kontrollerad miljö som regleras (artikel 2.2 b). Med kontrollerad miljö avses en miljö där en operatör av en vidareändringstjänst tillhandahåller en säker vidareändring till behöriga användare (artikel 2.3). Syftet är att säkerställa att det finns ett tillräckligt skydd mot obehörig användning. I direktivets skäl anges att säkerhetsnivån bör vara jämförbar med säkerhetsnivån för innehåll som överförs via förvaltade nät, t.ex. kabelnätverk eller slutna ip-baserade nätverk, där innehållet är krypterat (skäl 14).

Med kabel avses i 42 f § varje form av fysisk ledare, se propositionen vidareändring av radio- och TV-program och propositionen Uthyrning och utlåning av upphovsrättsligt skyddade verk, m.m. (prop. 1985/86:146 s. 30 respektive prop. 1994/95:58 s. 49). Avtalslicensen innehåller därmed

ingen begränsning i fråga om med vilken teknik vidareändringen kan ske. Avtalslicensen för vidareändring omfattar alltså redan i dag sådan vidareändring som regleras i direktivet. Regeringen ansluter sig till förslaget i promemorian att avtalslicensbestämmelsen bör förtydligas på så sätt att angivandet av att vidareändring får ske trådlöst eller genom kabel tas bort. Det innebär inte någon ändring i sak.

Som konstateras i promemorian omfattar avtalslicensen även vidareändring som sker över internet i en icke kontrollerad miljö. Vidareändring med stöd av avtalslicensen får dock endast ske på det sätt som anges i det avtal som utlöser avtalslicensen. I praktiken har alltså frågan överlämnats till avtalsmarknadens parter.

I promemorian bedöms att direktivet inte kan anses innebära ett krav på att avtalslicensbestämmelsen inte ska kunna tillämpas även vid sådan vidareändring som sker över internet men som inte omfattas av direktivet. Flera remissinstanser, bl.a. *TV4 Media AB*, *Film&TV-Producenterna*, *Epidemic Sound AB*, *Svea hovrätt (Patent- och marknadsöverdomstolen)* och *SFIR*, ifrågasätter den bedömningen. Vissa menar att det är tveksamt om det är förenligt med direktivet medan andra menar att det av andra skäl är olämpligt att överlämna frågan till avtalsmarknadens parter.

Regeringen konstaterar att såväl satellit- och kabeldirektivet som förevarande direktiv innebär att medlemsstaterna är skyldiga att införa obligatorisk kollektiv förvaltning för de rättigheter till vidareändring som regleras av direktiven. Frågan om huruvida medlemsstaterna får ha obligatorisk kollektiv förvaltning även för annan användning regleras inte av dessa direktiv. I linje med det gäller också avtalslicensen för vidareändring redan i dag även för sådan vidareändring som inte regleras av satellit- och kabeldirektivet. Som *Epidemic Sound AB* påpekar innehåller artikel 12 i Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2019/790 av den 17 april 2019 om upphovsrätt och närstående rättigheter på den digitala inre marknaden och om ändring av direktiven 96/9/EG och 2001/29/EG (det s.k. DSM-direktivet) allmänna bestämmelser om kollektiv licensiering med utsträckt verkan. Arbetet med genomförandet av det direktivet i svensk rätt pågår inom Regeringskansliet. Under förhandlingarna var emellertid regeringen av uppfattningen att inte heller artikel 12 i DSM-direktivet påverkar medlemsstaternas möjligheter att behålla befintliga bestämmelser om obligatorisk kollektiv förvaltning. Regeringen instämmer därför i bedömningen i promemorian att frågan om huruvida användning med stöd av avtalslicensen ska få ske också när vidareändringen sker över internet i sådana fall som inte regleras av direktivet även fortsättningsvis bör överlämnas till avtalsmarknadens parter att bestämma.

Även när det gäller frågan om med vilken teknik den ursprungliga utsändningen sker och frågan om hur den som genomför vidareändringen tar emot de programbärande signalerna, finns det anledning att överväga om avtalslicensen för vidareändring bör anpassas till direktivet. Enligt ordalydelsen är avtalslicensbestämmelsen begränsad till vidareändring av verk som ingår i en trådlös ljudradio- eller tv-utsändning. Någon motsvarande begränsning finns inte när det gäller vad som avses med vidareändringar enligt direktivet. Den ursprungliga utsändningen kan enligt direktivet ske även trådbundet, dock inte ”online” (se artikel 2.2).

Den rådande uppfattningen synes vara att den ursprungliga utsändningen på grund av bl.a. den tekniska utvecklingen och av praktiska skäl inte behöver vara trådlös i bokstavlig mening för att användning ska kunna ske i enlighet med avtalslicensen för vidareändning. Men för att bättre återspegla definitionen av vidareändning i direktivet finns det i enlighet med förslaget i promemorian anledning att anpassa avtalslicensbestämmelsen på så sätt att begränsningen till trådlösa utsändningar tas bort. Frågan om huruvida användning med stöd av avtalslicensen i det enskilda fallet ska få ske när den ursprungliga utsändningen sker ”online” bör, på samma sätt som vad gäller vidareändning över internet i sådana fall som inte regleras av direktivet, även fortsättningsvis lämpligen överlämnas till avtalsmarknadens parter att bestämma.

Enligt direktivet saknar det betydelse hur den som vidareänder erhåller sändningen (de programbärande signalerna) från radio- eller tv-företaget (se artikel 2.2 a och även artikel 9 där motsvarande ändring görs i definitionen av vidareändning via kabel i satellit- och kabeldirektivet). Det klargörs därmed att det är fråga om vidareändning oavsett om den som vidareänder fångar upp själva utsändningen eller om denne erhåller andra programbärande signaler som inte är tillgängliga för allmänheten från radio- eller tv-företaget, s.k. direktinjicering (se artikel 2.4 och skäl 21). Om radio- eller tv-företaget inte sänder direkt till allmänheten utan endast direktinjicerar är det dock inte fråga om vidareändning (se avsnitt 8).

Avtalslicensen för vidareändning tar sikte på vidareändning av verk och inte signalen i sig och anses tillämplig t.ex. i sådana fall där det sker en mer eller mindre långdistansbetonad överföring av den trådlösa signalen via kabel till den som genomför vidareändningen (se prop. 1985/86:146 s. 30 och 31). I promemorian bedöms att avtalslicensen därmed redan bör anses gälla oavsett hur den som vidareänder erhåller de programbärande signalerna från radio- eller tv-företaget under förutsättning att radio- eller tv-företaget även sänder direkt till allmänheten. Regeringen, som konstaterar att flera remissinstanser delar den bedömningen och att endast en remissinstans ifrågasätter den, ansluter sig till den bedömning som görs i promemorian. Någon lagändring i det avseendet behövs alltså inte.

7.2 Förhandling och medling vid vidareändning av radio och tv genom annan teknik än kabel

Regeringens förslag: Den som vill utföra en vidareändning genom annan teknik än kabel och ett radio- eller tv-företag som verkställer utsändningar inom EES ska vara skyldiga att förhandla om licensiering av rättigheter till vidareändningen i enlighet med god affärssed.

När det uppkommer en tvist om ingåendet av ett avtal om vidareändning genom annan teknik än kabel, ska parterna ha rätt att få en medlare utsedd på samma sätt som när det är fråga om avtal om vidareändning genom kabel.

Remissinstanserna: De flesta remissinstanser tillstyrker förslagen eller har inga invändningar mot dem.

PRV väcker frågan om huruvida det kan uppfattas som svåröverskådligt att ha en ordning där den som vill förhandla ett avtal om vidareändning med avtalslicensverkan och angripa t.ex. ovilja att förhandla eller oskäliga avtalsvillkor har flera alternativa vägar att gå – via medlingsförfarandet, en anmälan om tillsyn till PRV eller sedvanlig domstolsprövning.

Skälen för regeringens förslag

Avtalsförhandlingar om licensiering av rättigheter till vidareändning genom annan teknik än kabel

Satellit- och kabeldirektivet föreskriver en rätt till förhandling för den som vill företa en vidareändning genom kabel (artikel 12.1 i det direktivet). Rätten till förhandling regleras i svensk rätt genom bestämmelser i 52 a § upphovsrättslagen. Det nu aktuella direktivet innehåller inte någon motsvarande rätt till förhandling vad gäller tillstånd till sådan vidareändning som regleras av direktivet, men reglerar däremot den situationen att parterna har inlett sådana förhandlingar.

Enligt artikel 5.2 ska medlemsstaterna se till att om ett radio- eller tv-företag och en operatör av vidareändningstjänster inleder förhandlingar om tillstånd till sådan vidareändning som regleras av direktivet, ska förhandlingarna genomföras i god tro (good faith i den engelska språkversionen). I direktivets skäl hänvisas till att Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/26/EU av den 26 februari 2014 om kollektiv förvaltning av upphovsrätt och närstående rättigheter och gränsöverskridande licensiering av rättigheter till musikaliska verk för användning på nätet på den inre marknaden (direktivet om kollektiv förvaltning av upphovsrätt) innehåller liknande regler (skäl 17). Enligt artikel 16.1 i det direktivet ska medlemsstaterna se till att kollektiva förvaltningsorganisationer och användare förhandlar om licensiering av rättigheter i ärligt uppsåt (good faith i den engelska språkversionen). Vid genomförandet av det direktivet konstaterade regeringen att innebörden av skyldigheten torde ligga i att parterna i möjligaste mån ska medverka till att en överenskommelse nås när parterna väl förhandlar, se propositionen Kollektiv förvaltning av upphovsrätt (prop. 2015/16:181 s. 93). Detsamma får antas gälla när ett radio- eller tv-företag och en operatör av vidareändningstjänster inleder förhandlingar. Enligt den bestämmelse i lagen (2016:977) om kollektiv förvaltning av upphovsrätt som genomför reglerna ska förhandlingarna ske i enlighet med god affärsred. En motsvarande bestämmelse bör nu införas i upphovsrättslagen.

Enligt direktivet måste skyldigheten att genomföra avtalsförhandlingar på visst sätt omfatta förhandlingar om sådan vidareändning som regleras av direktivet. Som framgår av avsnitt 7.1 reglerar direktivet inte vidareändning av en ursprunglig onlinesändning eller vidareändning över internet som sker på annat sätt än i en kontrollerad miljö. I det avsnittet föreslås att avtalslicensen för vidareändning av radio och tv även fortsättningsvis bör omfatta också sådan vidareändning. Även i sådana fall väljer parterna om de vill inleda förhandlingar med varandra. Om ett radio- eller tv-företag och en operatör av vidareändningstjänster väl inleder förhandlingar om vidareändning bör det också kunna ställas krav på att

Prop. 2020/21:153 de förhandlar i enlighet med god affärssed, oberoende av om det är fråga om sådan vidareändring som regleras av direktivet eller inte. Reglerna bör därför gälla vid avtalsförhandlingar om all typ av vidareändring genom annan teknik än kabel, dvs. med annan trådbunden teknik än kabel eller med trådlös teknik.

Artikel 5.2 bör lämpligen genomföras med en ny bestämmelse i 52 a §. Det bör samtidigt förtydligas att den förhandlingsskyldighet som regleras i paragrafens första stycke även gäller när det är fråga om andra skyddade prestationer som ingår i en ljudradio- eller tv-utsändning, och inte endast när det är fråga om verk. Även det s.k. representationskravet, som gäller för den organisation som ingår avtal med avtalslicensverkan, som finns i samma stycke bör anpassas till det nuvarande representationskravet i den grundläggande avtalslicensbestämmelsen i 42 a §. Det framstår närmast som ett förbiseende att dessa justeringar inte har gjorts tidigare.

Medling vid tvist om avtal om vidareändring genom annan teknik än kabel

Om inget avtal om rätt till vidareändring ingås mellan ett radio- eller tv-företag respektive en kollektiv förvaltningsorganisation och en operatör av en vidareändringstjänst, ska medlemsstaterna säkerställa att det är möjligt för parterna att begära stöd från medlare i enlighet med artikel 11 i satellit- och kabeldirektivet (artikel 6 i direktivet). Möjligheten att begära stöd från medlare i enlighet med satellit- och kabeldirektivet regleras i lagen (2017:322) om medling i vissa upphovsrättstvister (medlingslagen).

Medlingslagen gäller bl.a. när det uppkommer en tvist om ingåendet av ett avtal som är en förutsättning för avtalslicens för vidareändring genom kabel enligt 42 f § upphovsrättslagen (1 § första stycket). Medlingslagen gäller också vid motsvarande tvister som kan uppkomma när avtal om vidareändring genom kabel ska ingås med radio- eller tv-företag som verkställer utsändningar inom EES (1 § tredje stycket). Medlingslagen är däremot inte tillämplig om tvisten gäller ingåendet av ett avtal om vidareändring genom annan teknik än kabel. En part kan ansöka om medling, om förhandlingar om att få till stånd ett avtal har inletts men förhandlingarna inte har lett till att något avtal har träffats (3 § första stycket). Det kan handla om att parterna i ett existerande avtal vars giltighetstid är på väg att löpa ut förhandlar om ett nytt avtal. Förhandlingarna kan också avse en utvidgning eller inskränkning av ett existerande avtal eller ett avtal som annars kompletterar detta. Bestämmelsen täcker också in den situationen att parterna inte har något avtalsförhållande sedan tidigare, se propositionen Ny lag om medling i vissa upphovsrättstvister och förenklingar i upphovsrättslagen (prop. 2016/17:119 s. 43 och 44). Även den som har begärt förhandling om ett avtal, men fått sin begäran avvisad, har möjlighet att ansöka om medling (3 § andra stycket). En ansökan om medling ska göras hos Patent- och marknadsdomstolen (4 § första stycket). Vad gäller medlingens avslutande innehåller medlingslagen en särskild regel för avtalstvister om vidareändring genom kabel. I sådana fall ska ett av medlaren framlagt förslag anses antaget, om ingen av parterna invänder mot det inom tre månader från den dag då parten fick del av förslaget (11 §). Med den bestämmelsen genomförs artikel 11.3 i satellit- och kabeldirektivet.

Medlingslagen gäller alltså redan för de avtalsituationer som avses i direktivet men är endast tillämplig vad gäller avtal om vidareändring genom kabel. I promemorian konstateras att medlingslagen erbjuder ett fungerande och rättssäkert system för att tillförsäkra att parterna kan få hjälp av en medlare när de inte på egen hand lyckas träffa ett avtal, och där föreslås att medlingslagens tillämpningsområde utvidgas till att omfatta även vidareändring genom annan teknik än kabel, dvs. all form av vidareändring.

PRV väcker frågan om huruvida det kan upplevas som svåröverskådligt med en ordning där den som vill förhandla ett avtal om vidareändring med avtalslicensverkan och angripa t.ex. en ovilja att förhandla eller oskäliga avtalsvillkor har flera alternativa vägar att gå – via medlingsförfarandet, en anmälan om tillsyn till PRV eller sedvanlig domstolsprövning. Medlemsstaterna är skyldiga att säkerställa att det är möjligt för parterna att begära stöd från medlare och direktivet lämnar, vad gäller vidareändring som regleras av direktivet, i princip inte något utrymme för någon annan nationell reglering än den som föreslås. Även PRV:s tillsyn enligt lagen om kollektiv förvaltning av upphovsrätt bygger på ett EU-direktiv. Regelverken har också olika syften och fyller olika funktioner.

Regeringen, som konstaterar att det står medlemsstaterna fritt att införa mer omfattande möjligheter till medling än vad som regleras av direktivet, bedömer att en teknikneutral reglering – som föreslås i promemorian – bidrar till en mer lättillgänglig och systematisk reglering och föreslår därför det.

8 Utsändning av radio och tv vid s.k. direktinjicering

Regeringens förslag: Inte bara den som sänder ut en ljudradio- eller tv-sändning utan även ett radio- eller tv-företag ska i ett särskilt fall anses delta i överföringen till allmänheten av de verk och andra prestationer som ingår i utsändningen. Det ska gälla om radio- eller tv-företaget tillhandahåller sändningen till den som sänder ut, utan att företaget samtidigt genomför en egen utsändning till allmänheten.

Förslaget i promemorian överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: De flesta remissinstanser tillstyrker förslaget eller har inga invändningar mot det.

Flera remissinstanser, bl.a. *Svenska Tonsättares Internationella Musikbyrå (STIM)*, *Sveriges advokatsamfund*, *Svea hovrätt (Patent- och marknadsöverdomstolen)* och *SFIR*, invänder mot den närmare utformningen av förslaget. *KLYS*, *Copyswede*, *Bildupphovsrätt*, *SAMI*, *STIM* och *Teaterförbundet för scen och film* anser att möjligheten enligt direktivet att föreskriva obligatorisk kollektiv förvaltning av rättigheter till operatörers sändning vid s.k. direktinjicering bör utnyttjas.

En särskild reglering vid utsändning av radio och tv vid s.k. direktinjicering behöver införas

Direktinjicering är en teknisk process som används för att förmedla radio- eller tv-sändningar. I stället för att sända radio- eller tv-program direkt till allmänheten tillhandahåller radio- eller tv-företaget sin signal till en operatör som sänder programmen till allmänheten. Om det sker utan att radio- eller tv-företaget samtidigt verkställer en utsändning direkt till allmänheten, ska det enligt direktivet anses ske en enda överföring till allmänheten i vilken både radio- eller tv-företaget och operatören deltar och för vilken de ska inhämta tillstånd från rättsinnehavarna (artikel 8.1). Syftet med bestämmelserna är att säkerställa att rättsinnehavarna får skälig ersättning för användningen av deras verk och prestationer.

Det finns inte några bestämmelser i upphovsrättslagen som tar hand om den situation som regleras i artikel 8.1. Det innebär att nya bestämmelser behöver införas.

Närmare om tillämpningsområdet

Bestämmelserna i artikel 8 ska, i enlighet med vad som anges i promemorian, tillämpas i förhållandet mellan rättsinnehavare (inbegripet kollektiva förvaltningsorganisationer) och radio- eller tv-företag respektive operatörer. Av artikel 8 följer att samtliga rättigheter som skyddas av unionsrätten är avsedda att omfattas av regleringen. För att den svenska regleringen ska vara ändamålsenlig bör den, i enlighet med förslaget i promemorian, omfatta också rätten till fotografiska bilder.

Flera remissinstanser, bl.a. *Sveriges advokatsamfund*, *Svea hovrätt (Patent- och marknadsöverdomstolen)* och *SFIR*, pekar på att terminologin i förslaget som läggs fram i promemorian avviker från direktivets ordalydelse, bl.a. när det gäller vilka aktörer som omfattas av bestämmelserna. Som anges i promemorian används benämningen sändarföretag i artikel 8. Det som avses är radio- och tv-företag (jfr broadcasting organisation i den engelska språkversionen av direktivet). Som anges i avsnitt 6 är radio- och tv-företag också det uttryck som vanligtvis används i upphovsrättslagen. I artikel 8 används även benämningen signaldistributör (signal distributor i den engelska språkversionen av direktivet). Med signaldistributör avses någon som, utan att vara ett radio- eller tv-företag, förmedlar radio- eller tv-program till allmänheten, dvs. typiskt sett en operatör (jfr artikel 2.4). Direktivet uppställer i övrigt inte några kvalifikationer med avseende på operatören, vilket innebär att den som sänder på det sätt som anges i artikel 8.1 är den som avses. Regeringen gör därför inte någon annan bedömning än den som görs i promemorian i fråga om hur bestämmelsen bör utformas i detta avseende.

I artikel 8.1 anges att när ett radio- eller tv-företag genom direktinjicering överför sina programbärande signaler till en operatör utan att självt samtidigt sända ”dessa” programbärande signaler direkt till allmänheten, och operatören överför ”dessa” programbärande signaler till allmänheten, ska radio- eller tv-företaget och operatören anses delta i en enda överföring till allmänheten. Enligt definitionen i direktivet avses med direktinjicering en teknisk process genom vilken ett radio- eller tv-företag

överför sina programbärande signaler till en annan organisation än ett sådant företag på ett sådant sätt att de programbärande signalerna inte är tillgängliga för allmänheten under överföringen (artikel 2.4). Ordalydelsen i artikel 8.1 ger intryck av att bestämmelserna inte är tillämpliga när ett radio- eller tv-företag samtidigt sänder den signal som ”direktinjiceras” direkt till allmänheten. Direktinjiceringen och den samtidiga utsändningen torde dock avse olika signaler. Bestämmelserna bör därför förstås så att de omfattar situationer då radio- eller tv-företaget inte samtidigt verkställer en egen utsändning till allmänheten av signalinnehållet. Som konstateras i promemorian är det när radio- eller tv-företaget även sänder direkt till allmänheten i en sådan situation i stället fråga om vidaresändning (se avsnitt 7.1).

I direktivets skäl förtydligas att regleringen inte ska tillämpas när operatören endast tillhandahåller radio- eller tv-företaget tekniska resurser i den mening som avses i rättspraxis från EU-domstolen (se skäl 20 och t.ex. EU-domstolens dom den 19 november 2015 i mål C-325/14, SBS Belgium, punkt 32, samt där hänvisad rättspraxis). Direktivbestämmelserna tar alltså sikte på situationer då operatören agerar självständigt i förhållande till radio- eller tv-företaget.

Enligt det hittillsvarande rättsläget är det som ett radio- eller tv-företag gör i den situation som regleras i artikel 8.1 inte att betrakta som att företaget överför verken eller prestationerna till allmänheten (jfr EU-domstolens nämnda dom i mål C-325/14, SBS Belgium). Det är i stället operatören som överför verken eller prestationerna till allmänheten.

Att radio- eller tv-företaget och operatören ska anses delta i en enda överföring till allmänheten enligt terminologin i direktivet bör enligt bedömningen i promemorian förstås så att radio- eller tv-företaget ska anses delta i operatörens upphovsrättsliga förfogande. *STIM* ifrågasätter bedömningen i promemorian och flera remissinstanser förespråkar att bestämmelsen ges samma ordalydelse som i direktivet och därmed utformas så att båda aktörerna anses delta i utsändningen. Regeringen konstaterar att också den utformning av bestämmelsen som några av remissinstanserna förordar innebär att inte bara operatören utan även radio- eller tv-företaget ska anses delta i det upphovsrättsliga förfogandet. Det framstår som närmast självklart att den som utför utsändningen också deltar i utsändningen. Det som behöver regleras är alltså att även radio- eller tv-företaget deltar i det upphovsrättsliga förfogandet. Enligt regeringens mening bör därför bestämmelsen utformas på det sättet.

Utövande av rättigheter till utsändning vid direktinjicering

Enligt artikel 8.1 ska radio- eller tv-företaget och operatören inhämta tillstånd från rättsinnehavarna för överföringen till allmänheten av de verk och andra prestationer som ingår i den aktuella utsändningen. Av direktivets skäl framgår att radio- eller tv-företaget och operatören bör erhålla tillstånd för sitt respektive bidrag i överföringen och att regleringen inte ska ge upphov till ett gemensamt ansvar (skäl 20).

Flera remissinstanser, bl.a. *Sveriges advokatsamfund* och *SFIR*, ger uttryck för att artikel 8.1 även i fråga om inhämtande av tillstånd bör återspeglas i lagtexten. *Svea hovrätt (Patent- och marknadsöverdomstolen)* efterfrågar ett förtydligande av hur det förhållandet att båda aktörerna ska

Prop. 2020/21:153 anses delta i överföringen till allmänheten kan antas förhålla sig till upphovsrättslagens systematik och sanktionssystem.

Regeringen konstaterar att det förhållandet att inte bara operatören utan även radio- eller tv-företaget ska anses delta i överföringen till allmänheten av de verk och andra prestationer som ingår i utsändningen innebär att båda aktörerna behöver ha tillstånd från rättsinnehavarna för sitt respektive bidrag. Annars är användningen otillåten, om det inte finns någon annan omständighet som gör den tillåten, t.ex. en inskränkning i upphovsrätten. Det saknas därmed anledning att införa någon särskild bestämmelse om att operatören och radio- eller tv-företaget ska inhämta tillstånd från rättsinnehavarna. Någon ytterligare ledning vad gäller operatörens och radio- eller tv-företagets ansvar ges inte i direktivet och den närmare innebörden av att de anses delta i överföringen är en fråga för rätts-tillämpningen.

Medlemsstaterna får enligt artikel 8.2 föreskriva att direktivets bestämmelser om utövande av rättigheter till vidareändring samt medling (bestämmelserna i artiklarna 4–6) ska vara tillämpliga även vid utövandet av rätten att meddela eller vägra tillstånd till operatörer vid sådan sändning som avses i artikel 8.1 (som sker med hjälp av någon av de tekniker som avses i artikel 1.3 i satellit- och kabeldirektivet eller artikel 2.2 i det nu aktuella direktivet). I direktivets skäl anges att dessa operatörer, på samma sätt som operatörer av vidareändringstjänster, ställs inför den avsevärda börda som klareringen av rättigheter utgör, med undantag för de rättigheter som innehas av radio- och tv-företagen. Medlemsstaterna bör därför tillåtas att föreskriva att dessa operatörer ska kunna dra nytta av en mekanism för obligatorisk kollektiv förvaltning av rättigheter för sina sändningar på samma sätt och i samma utsträckning som operatörer av vidareändringstjänster (skäl 20).

I promemorian konstateras att den form av direktinjicering som regleras i artikel 8.1, dvs. utan att radio- eller tv-företaget samtidigt sänder till allmänheten, inte förefaller förekomma på den svenska marknaden. I promemorian anges också att det, för det fall sådana situationer skulle förekomma, framstår som att det bör vara möjligt för parterna att hantera rättighetsklareringen med hjälp av den svenska avtalslicensordningen, som bl.a. ger möjlighet att också på nya områden ingå avtal med stöd av bestämmelserna om generell avtalslicens.

Flera remissinstanser som företräder upphovsmän och andra rättighets-havare, såsom *KLYS*, *Copyswede*, *Bildupphovsrätt*, *SAMI*, *STIM* och *Teaterförbundet för scen och film*, invänder mot bedömningen i promemorian. *STIM* pekar bl.a. på att den svenska marknaden, oaktat huruvida direktinjicering i dag förekommer eller inte, befinner sig i en mycket föränderlig fas och understryker vikten av en framtidssäkrad reglering. Såväl *STIM* som övriga företrädare framhåller att direktinjiceringssituationen inte skiljer sig från vidareändringssituationen i fråga om operatörernas klareringsbörda, och menar att det även vid direktinjicering finns skäl att säkerställa att samtliga nödvändiga rättigheter går att förvärva.

Regeringen instämmer i att behovet av att använda verk och andra skyddade prestationer kan förändras snabbt, inte minst till följd av den snabba teknikutvecklingen. Den generella avtalslicensen infördes för att kunna möta ett förändrat behov på de områden där det redan finns möjlig-

het att använda avtalslicens men också för förfoganden på nya områden. Som exempel nämndes bl.a. användning på radio- och tv-området, se propositionen Förbättrade möjligheter till licensiering av upphovsrätt (prop. 2012/13:141 s. 57 och 83).

Att det numera finns möjlighet att ingå avtal med stöd av bestämmelserna om generell avtalslicens innebär i och för sig inte att det är uteslutet att införa nya särskilda avtalslicensbestämmelser eller att utöka de redan befintliga, om det skulle visa sig föreligga ett angeläget och konkret behov av det. Det som STIM med flera framför beträffande eventuella svårigheter att träffa avtal i nu aktuella situationer ger emellertid inte anledning att föreslå en sådan ordning som direktivet öppnar upp för.

Regeringen instämmer slutligen även i bedömningen i promemorian att det i nuläget inte heller finns skäl att låta de förslag som gäller förhandling och medling vid avtal om vidareförändring genom annan teknik än kabel omfatta den situation som regleras i artikel 8.1.

9 Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

Regeringens förslag: Lagändringarna ska träda i kraft den 7 juni 2021.

Aldre bestämmelser ska gälla i fråga om åtgärder som har vidtagits eller rättigheter som har förvärvats före ikraftträdandet. Bestämmelserna om var den upphovsrättsligt relevanta åtgärden ska anses ske vid tillgängliggörande av radio- och tv-program i en playtjänst ska dock från och med den 7 juni 2023 tillämpas också för avtal som har ingåtts före ikraftträdandet. Dessutom ska bestämmelsen om deltagande i en överföring till allmänheten, som gäller i ett särskilt fall för ett radio- eller tv-företag och den som sänder ut en ljudradio- eller tv-sändning, från och med den 7 juni 2025 tillämpas också för tillstånd som har lämnats före ikraftträdandet.

Förslagen i promemorian överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna tillstyrker förslagen eller har inga invändningar mot dem.

Skälen för regeringens förslag: Direktivet ska vara genomfört senast den 7 juni 2021 (artikel 12.1). Lagändringarna bör träda i kraft den dagen.

På upphovsrättens område gäller allmänt att nya regler tillämpas även på skyddade verk och prestationer som har tillkommit före ikraftträdandet av de nya reglerna. Det finns inte någon anledning att här avvika från denna princip. Principen gäller även utan särskilt förordnande (jfr t.ex. prop. 2016/17:119).

En annan princip som normalt gäller vid ändringar i upphovsrättslagen är att nya regler inte bör tillämpas när det gäller åtgärder som har vidtagits eller rättigheter som har förvärvats före ikraftträdandet. En effekt av det är att de nya reglerna som utgångspunkt inte påverkar redan ingångna avtal. Enligt artikel 11 i direktivet ska dock en annan ordning gälla i två fall. Om det vid ikraftträdandet finns ett avtal som skulle träffas av de föreslagna

Prop. 2020/21:153 reglerna om var den upphovsrättsligt relevanta åtgärden ska anses ske och avtalstiden fortsätter att löpa efter den 7 juni 2023, ska de nya reglerna tillämpas från och med den 7 juni 2023. Om det vid ikraftträdandet finns gällande tillstånd som löper ut efter den 7 juni 2025 som skulle träffas av bestämmelsen om att inte bara den som sänder ut en radio- eller tv-sändning utan även ett radio- eller tv-företag i ett särskilt fall ska anses delta i en överföring till allmänheten, ska den nya bestämmelsen tillämpas från och med den 7 juni 2025. Det bör införas övergångsbestämmelser med den innebörden.

I övrigt behövs det inte några övergångsbestämmelser.

10 Konsekvenser

Regeringens bedömning: Förslagen bedöms ha positiva effekter för enskilda. De förväntas leda till minskade transaktionskostnader för rättighetsklarering för radio- och tv-företag och vissa operatörer samt ökade valmöjligheter för konsumenter. Förslagen bedöms också ge upphov till nya licensieringsmöjligheter och därmed ökade intäkter för rättighetshavare.

I övrigt medför förslagen inte några ökade intäkter eller kostnader för enskilda eller för det allmänna.

Bedömningen i promemorian överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna instämmer i bedömningen eller har ingen invändning mot den.

Skälen för regeringens bedömning

Konsekvenser för företag och andra enskilda

Det föreslås en ny bestämmelse som medför att radio- och tv-företag behöver klarera rättigheter endast i det land där företaget huvudsakligen är etablerat. Det gäller de rättigheter som krävs för att tillgängliggöra vissa program i s.k. playtjänster i andra EES-länder. Det föreslås även att avtalslicensen för radio och tv som gäller vidaresändning blir teknikneutral. Det föreslås också en bestämmelse om att radio- och tv-företag som verkställer utsändningar inom EES och den som vill utföra en vidaresändning genom annan teknik än kabel ska förhandla om licensiering av rättigheterna i enlighet med god affärssed. Förslagen bedöms ha positiva effekter för enskilda eftersom de förväntas leda till minskade transaktionskostnader för rättighetsklarering för radio- och tv-företag och operatörer samt ge upphov till nya licensieringsmöjligheter och därmed ökade intäkter för rättighetshavare. Förslagen förväntas även leda till ökade valmöjligheter för konsumenter. De föreslagna bestämmelserna rör dock begränsade områden och effekterna torde bli relativt små.

Därutöver föreslås en ny bestämmelse som innebär att inte bara den som sänder ut en radio- eller tv-sändning utan även ett radio- eller tv-företag i ett särskilt fall ska anses delta i överföringen till allmänheten av de verk

och andra prestationer som ingår i utsändningen. Sådan s.k. direktinjicering förekommer såvitt känt inte på den svenska marknaden och förslaget bedöms därför inte nämnvärt påverka svenska företag eller andra enskilda.

Förslagen syftar till att genomföra ett EU-direktiv som i huvudsak inte lämnar något utrymme för andra nationella regleringar än de som följer direkt av direktivets bestämmelser. I de fall direktivet medger ett sådant utrymme följer förslagen den ordning som finns i dag. Det finns därför inte anledning att göra någon ytterligare utredning av förslagets konsekvenser.

Konsekvenser för domstolar och andra myndigheter

Det föreslås att det ska bli möjligt att ansöka vid Patent- och marknadsdomstolen om att få en medlare utsedd i samband med avtalsförhandlingar som rör vidareändring genom annan teknik än kabel. Enligt nuvarande ordning finns det möjlighet att ansöka om sådan medling i samband med andra upphovsrättsliga avtalsförhandlingstvister, t.ex. när det är fråga om vidareändring genom kabel. Handläggningen av de nya medlingsärendena kan innebära något ökade kostnader för domstolarna. Det är dock mycket sällan ansökningar om medling görs vid domstolen och antalet ansökningar förväntas inte öka med anledning av förslaget.

Förslagen bedöms inte heller medföra några andra konsekvenser för det allmänna.

11 Författningskommentar

11.1 Förslaget till lag om ändring i lagen (1960:729) om upphovsrätt till litterära och konstnärliga verk

3 a kap. Avtalslicenser

Avtalslicenser för radio och tv

42 f § Var och en har rätt att till allmänheten samtidigt och oförändrat återutsända (vidaresända) verk som ingår i en ljudradio- eller *tv-utsändning*, om avtalslicens gäller enligt 42 a §.

Första stycket gäller inte verk till vilka rättigheterna till vidareändring innehåller av det radio- eller *tv-företag* som sänder ut den ursprungliga sändningen.

Paragrafen innehåller bestämmelser om avtalslicens avseende vidareändring av ljudradio- eller tv-utsändningar. Med ändringarna genomförs delvis artiklarna 2.2 och 4 i direktivet. Övervägandena finns i avsnitt 7.1.

I *första stycket* anges enligt den hittillsvarande lydelsen att en vidareändring kan ske trådlöst eller genom kabel. Med kabel avses trådbunden teknik (se prop. 1985/86:146 s. 30 och prop. 1994/95:58 s. 49). Bestämmelsen innebär alltså inte någon begränsning i fråga om vidareändringsteknik. Stycket ändras så att angivandet av med vilka tekniker som vidareändringen kan ske tas bort. Det innebär ingen ändring i sak.

Första stycket ändras också så att den hittillsvarande begränsningen till verk som ingår i en trådlös ljudradio- eller tv-utsändning tas bort. Det innebär att det saknar betydelse med vilken teknik den ursprungliga utsändningen sker.

I övrigt görs endast språkliga ändringar i paragrafen.

5 kap. Vissa upphovsrätten närstående rättigheter

Användning av ljudupptagningar för offentligt framförande m.m.

47 § Oavsett bestämmelserna i 45 § första stycket och 46 § första stycket får ljudupptagningar användas vid

1. ett offentligt framförande, eller

2. en överföring till allmänheten utom i fall då överföringen sker på ett sådant sätt att enskilda kan få tillgång till ljudupptagningarna från en plats och vid en tidpunkt som de själva väljer.

Vid användning som avses i första stycket har framställaren samt de utövande konstnärer vars framförande finns på upptagningen rätt till ersättning. Om två eller flera konstnärer har samverkat vid framförandet, kan den rätt som tillkommer dem göras gällande endast av dem gemensamt. Mot den som har använt anordningen ska konstnärer och framställare göra gällande sina krav samtidigt.

Används en ljudupptagning vid överföring i form av en ljudradio- eller tv-utsändning som samtidigt och oförändrat återutsänds (vidaresänds) till allmänheten gäller följande. Gentemot den som vidaresänder får krav på ersättning göras gällande endast genom sådana organisationer som företräder ett flertal utövande konstnärer eller framställare vars framföranden eller upptagningar används i Sverige. Organisationerna ska framställa kraven samtidigt med de krav som avses i 42 a § tredje stycket.

Bestämmelsen i 11 § andra stycket ska tillämpas i de fall som avses i denna paragraf.

Denna paragraf gäller inte ljudfilm.

Paragrafen innehåller bestämmelser om användning av ljudupptagningar i vissa fall. I paragrafens tredje stycke finns bestämmelser om inkassering av ersättning vid vidaresändning av ljudradio- eller tv-utsändning. Frågan behandlas i avsnitt 7.1.

I *tredje stycket* tas begränsningen till trådlös ljudradio- eller tv-utsändning och angivandet av med vilka tekniker vidaresändning kan ske bort. Ändringarna föranleds av motsvarande ändringar i 42 f §, se kommentaren till den paragrafen. I övrigt görs en språklig ändring i stycket.

6 kap. Särskilda bestämmelser

49 b § *Om någon sänder ut det som ett radio- eller tv-företag tillhandahåller denne utan att radio- eller tv-företaget samtidigt sänder ut det som tillhandahålls, ska även radio- eller tv-företaget anses delta i överföringen till allmänheten av de verk och andra prestationer som ingår i utsändningen.*

Paragrafen, som är ny, innehåller en bestämmelse om att inte bara den som sänder ut en ljudradio- eller tv-sändning utan även ett radio- eller tv-företag i ett särskilt fall ska anses delta i överföringen till allmänheten av de verk och andra prestationer som ingår i utsändningen. Med

bestämmelsen genomförs artikel 8.1 i direktivet. Övervägandena finns i Prop. 2020/21:153 avsnitt 8.

Paragrafen gäller när någon annan än ett radio- eller tv-företag sänder ut en ljudradio- eller tv-sändning. Det uppställs inga särskilda krav på den som sänder ut, men det är typiskt sett en operatör som förmedlar radio- eller tv-program till allmänheten. Om den som sänder ut inte agerar självständigt i förhållande till radio- eller tv-företaget, utan endast tillhandahåller radio- eller tv-företaget tekniska resurser enligt vad som avses i praxis från EU-domstolen (se t.ex. EU-domstolens dom den 19 november 2015 i mål C-325/14, SBS Belgium, punkterna 32 och 33 och där hänvisad rättspraxis), sänder denne inte ut i den mening som avses i paragrafen. Det är i den situationen radio- eller tv-företaget som sänder ut.

För att paragrafen ska vara tillämplig krävs att radio- eller tv-företaget tillhandahåller sändningen (de programbärande signalerna) till den som sänder ut utan att verkställa en egen samtidig utsändning av innehållet. Den typ av tillhandahållande som det är fråga om benämns i direktivet som direktinjicering (artikel 2.4). Bestämmelsen gäller oavsett med vilken teknik tillhandahållandet av sändningen (direktinjiceringen) och utsändningen sker.

Radio- eller tv-företaget och den som sänder ut ljudradio- eller tv-sändningen ska anses delta i överföringen till allmänheten av de verk och andra prestationer som skyddas enligt lagen och som ingår i utsändningen. Det innebär att båda aktörerna behöver ha tillstånd från rättsinnehavarna för sitt deltagande i den överföringen.

52 a § Om någon vill *utföra* en vidaresändning genom kabel av verk och andra prestationer som ingår i en ljudradio- eller tv-utsändning och begär men inte på önskade villkor får avtal om detta hos en organisation som företräder ett flertal rättighetshavare till i Sverige använda verk eller prestationer på området eller hos ett radio- eller tv-företag som verkställer utsändningar inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES), har denne på begäran rätt till förhandling med organisationen respektive företaget.

En förhandlingsskyldig part ska själv eller genom ombud inställa sig vid förhandlingssammanträde och, om det behövs, lägga fram ett motiverat förslag till lösning av den fråga som förhandlingen avser. Parterna kan gemensamt välja en annan form för förhandling än sammanträde.

Den som bryter mot bestämmelsen i andra stycket ska ersätta uppkommen skada. Vid bedömning av om och i vilken utsträckning skada har uppkommit för någon ska hänsyn tas även till dennes intresse av att bestämmelsen iakttas och till övriga omständigheter av annat än rent ekonomisk betydelse.

Den som vill utföra en vidaresändning genom annan teknik än kabel och ett radio- eller tv-företag som verkställer utsändningar inom EES ska förhandla om licensiering av rättigheter till vidaresändningen i enlighet med god affärssed.

Paragrafen innehåller bestämmelser om rätt till förhandling för den som vill utföra en vidaresändning genom kabel. I paragrafens fjärde stycke, som är nytt, finns en bestämmelse om avtalsförhandlingar om licensiering av rättigheter till vidaresändning genom annan teknik än kabel. Med bestämmelsen i fjärde stycket genomförs artikel 5.2 i direktivet. Övervägandena finns i avsnitt 7.2.

I *första stycket* förtydligas att den förhandlingsrätt som föreskrivs gäller även när det är fråga om andra skyddade prestationer än verk som ingår i en ljudradio- eller tv-utsändning.

Bestämmelsen ändras också på så sätt att den hittillsvarande begränsningen till en trådlös ljudradio- eller tv-utsändning tas bort. Den ändringen föranleds av motsvarande ändring i 42 f §, se kommentaren till den paragrafen.

Det hittillsvarande kravet på att organisationen ska företräda svenska rättighetshavare ändras så att organisationen ska företräda ett flertal rättighetshavare till i Sverige använda verk eller andra skyddade prestationer på området. Därmed anpassas bestämmelsen till det nuvarande representationskravet i de gemensamma bestämmelserna om avtalslicens i 42 a §.

Enligt *fjärde stycket*, som är nytt, är den som vill genomföra en sådan vidaresändning som avses i första stycket genom annan teknik än kabel och ett radio- eller tv-företag som verkställer utsändningar inom EES skyldiga att förhandla i enlighet med god affärs sed.

Skyldigheten gäller endast förhandling om licensiering av rättigheter till vidaresändning genom annan teknik än kabel, dvs. med annan trådbunden teknik än kabel eller med trådlös teknik.

Bestämmelsen ålägger inte någon av parterna en skyldighet att förhandla. Om den ena parten saknar intresse av att ett avtal kommer till stånd innebär bestämmelserna inte något krav på att förhandlingar ska inledas. Däremot reglerar bestämmelsen hur förhandlingar går till när sådana väl förekommer. När det gäller frågan om i vilket skede skyldigheten uppkommer träffas helt klart den situationen att båda parter är intresserade av att ett avtal kommer till stånd och har inlett diskussioner. Också den situationen att den ena parten på begäran lämnat ett erbjudande om vissa licensieringsvillkor utlöser en skyldighet att förhandla enligt god affärs sed.

Om parterna inlett förhandlingar ligger i skyldigheten att part i möjligaste mån ska medverka till att en överenskommelse kan nås. Det krävs att parterna klart anger och motiverar sina ståndpunkter och besvarar frågor och förslag från motparten. Om den ena parten begär ett möte är den andra parten normalt skyldig att ställa upp på det. Någon skyldighet att komma överens eller att göra eftergifter i fråga om priser eller andra villkor finns emellertid inte.

I övrigt görs språkliga ändringar i paragrafen.

8 kap. Lagens tillämpningsområde

61 b § När ett radio- eller tv-företag gör sin utsändning av ett radio- eller tv-program eller en upptagning av programmet tillgänglig för allmänheten i en tjänst via internet ska den upphovsrättsligt relevanta åtgärden anses ske i det land där företaget huvudsakligen är etablerat. Detta gäller endast i fråga om utövande av de rättigheter som krävs för att utnyttja de verk och andra prestationer som skyddas enligt denna lag och som ingår i radio- eller tv-programmet samt under förutsättning att

1. företaget tillhandahåller eller kontrollerar och ansvarar för tjänsten,
2. tillgängliggörandet sker samtidigt med den ursprungliga utsändningen eller under en begränsad tid efter den,

3. när det gäller tv-program, det är fråga om ett nyhets- eller aktualitetsprogram eller ett program som är tv-företagets egen produktion och som är finansierat i dess helhet av företaget, men inte till den del programmet återger ett idrotts-evenemang, och

4. företagets huvudsakliga etablering är i ett land som ingår i EES.

Detsamma ska gälla när ett radio- eller tv-företag gör material som utgör komplement till ett radio- eller tv-program enligt första stycket tillgängligt för allmänheten i en sådan tjänst som anges i samma stycke. Det ska gälla också när tillgängliggörandet sker före den ursprungliga utsändningen av programmet.

När det avtalas om ersättning för utnyttjande som avses i denna paragraf ska avtalsparterna beakta alla aspekter av tjänsten.

Paragrafen, som är ny, innehåller bestämmelser om var den upphovsrättsligt relevanta åtgärden ska anses ske i vissa fall av radio- och tv-företags tillgängliggörande av program i en tjänst via internet. Med bestämmelserna genomförs artikel 3 i direktivet. Övervägandena finns i avsnitt 6.

Enligt första stycket ska den upphovsrättsligt relevanta åtgärden anses ske i det land där det radio- eller tv-företag som tillgängliggör programmet huvudsakligen är etablerat. Det avgör vilket lands lag som är tillämplig på tillgängliggörandet och därmed hur rättigheterna ska klareras.

Bestämmelsen är tillämplig när ett radio- eller tv-företag gör sin utsändning av ett radio- eller tv-program tillgänglig i en tjänst via internet. Ett radio- eller tv-företag är ett företag som bedriver organiserad sändarverksamhet i företagsliknande form (se t.ex. prop. 2010/11:33 s. 36). Det ska vara radio- eller tv-företagets egen utsändning som görs tillgänglig. Bestämmelsen är alltså inte tillämplig om tillgängliggörandet avser någon annans utsändning. Med en utsändning avses en primär sändning som är avsedd att tas emot direkt av allmänheten. Utsändningen ska avse ett radio- eller tv-program. Det kan också vara fråga om tillgängliggörande av en upptagning av ett program som sänts ut av radio- eller tv-företaget, dvs. en inspelning av ett utsänt program.

Tillgängliggörandet ska ske i en tjänst via internet. En sådan tjänst kan t.ex. nås via en webbsida eller i en s.k. applikation för tv eller mobiltelefon. Det saknar betydelse om tjänsten är tillgänglig för var och en eller endast för auktoriserade användare.

Den upphovsrättsligt relevanta åtgärden ska anses ske i det land där radio- eller tv-företaget huvudsakligen är etablerat. Den upphovsrättsligt relevanta åtgärden är i förevarande fall det eller de upphovsrättsliga förfoganden som aktualiseras vid tillgängliggörandet. De förfoganden som aktualiseras är överföring till allmänheten och framställning av sådana exemplar som är nödvändiga för överföringen.

När man avgör var ett företag har sin huvudsakliga etablering kan man beakta t.ex. var det har sitt huvudkontor, sin ledning eller sina centrala administrativa funktioner.

Bestämmelsen gäller endast i fråga om utövande av de rättigheter som krävs för att utnyttja de verk och andra prestationer som skyddas enligt lagen och som ingår i radio- eller tv-programmet. Bestämmelsen påverkar alltså inte var olovlig användning ska anses ske. Den torde inte heller påverka var annan lovlig användning ska anses ske, såsom användning med stöd av en inskränkning i ensamrätten.

Enligt *punkt 1* är en ytterligare förutsättning för att bestämmelsen ska vara tillämplig att radio- eller tv-företaget tillhandahåller eller kontrollerar och ansvarar för tjänsten.

Enligt *punkt 2* gäller vidare att tillgängliggörandet ska ske samtidigt med den ursprungliga utsändningen eller under en begränsad tid efter den. Det som avses är sändning som ger tillgång till programmen på ett linjärt sätt samtidigt med den ursprungliga utsändningen eller tillgång till en upptagning av programmet på begäran inom en begränsad period efter den ursprungliga utsändningen.

I *punkt 3* preciseras vilka tv-program som omfattas av bestämmelsen. Det ska vara fråga om nyhets- eller aktualitetsprogram eller ett program som är tv-företagets egen produktion och som är finansierat i dess helhet av företaget.

Med nyhets- och aktualitetsprogram avses program med information om en händelse som är av informationsintresse för allmänheten vid den tidpunkt då den t.ex. rapporteras, analyseras eller kommenteras (jfr EU-domstolens dom den 29 juli 2019 i mål C-516/17, Spiegel Online, punkt 67). Exempel på aktualitetsprogram som inte är rena nyhetsprogram är nyhetsmagasin och debattprogram. Ett nyhets- eller aktualitetsprogram kan bestå av bl.a. direktsändningar, intervjuer eller reportage och materialet kan vara såväl egenproducerat som t.ex. beställt eller inköpt.

Med egen produktion avses ett program som är producerat av tv-företaget med användning av företagets egna resurser. Beställda produktioner eller s.k. samproduktioner är inte att betrakta som ett tv-företags egen produktion. Tv-företagets egen produktion ska dessutom vara helt finansierad av företaget. Finansieringskravet är uppfyllt även om finansieringen kommer från offentliga medel. Det innebär att public service-företagens produktioner omfattas om övriga förutsättningar är uppfyllda.

Till den del ett tv-program återger ett idrottsevenemang är bestämmelsen inte tillämplig. Detta gäller såväl nyhets- och aktualitetsprogram som tv-företagets egen produktion. Idrottsevenemang är typiskt sett större och kommersiella idrottstillställningar.

Det finns ingen begränsning beträffande vilka radioprogram som kan omfattas av bestämmelsen.

Enligt *punkt 4* är en förutsättning för att bestämmelsen ska vara tillämplig att radio- eller tv-företaget huvudsakligen är etablerat i ett land som ingår i EES. För det fall ett radio- eller tv-företag sänder från ett land inom EES men är huvudsakligen etablerat utanför EES är bestämmelsen alltså inte tillämplig.

Enligt *andra stycket* ska den upphovsrättsligt relevanta åtgärden anses ske i etableringslandet också när ett radio- eller tv-företag gör kompletterande material till ett radio- eller tv-program tillgängligt i en tjänst via internet. Det ska då vara fråga om kompletterande material till ett radio- eller tv-program enligt första stycket. Materialet kan alltså utgöra komplement till alla typer av radioprogram och till sådana tv-program som avses i första stycket 3, dvs. nyhets- eller aktualitetsprogram eller ett program som är tv-företagets egen produktion och som är finansierat i dess helhet av företaget.

Material som kompletterar ett radio- eller tv-program kan exempelvis vara ett utdrag från programmet som är avsett att väcka intresse för det

eller en recension av programmet. Det kan också vara fråga om något som breddar ett program, som då ett utdrag ur en intervju sänds under en nyhetssändning och hela intervjun därefter görs tillgänglig. Utanför tillämpningsområdet faller däremot tillhandahållande av material som inte har en koppling till ett program.

För att bestämmelsen ska vara tillämplig gäller även för kompletterande material att det ska göras tillgängligt för allmänheten i en sådan tjänst som avses i första stycket. Det rör sig alltså om en tjänst via internet som företaget tillhandahåller eller kontrollerar och ansvarar för. När det gäller kompletterande material kan bestämmelsen vara tillämplig också när tillgängliggörandet sker före utsändningen av det program som det kompletterar. Eftersom det ska vara material som utgör komplement till en utsändning måste företaget ha för avsikt att genomföra utsändningen.

I *tredje stycket* anges att parterna vid bestämmandet av ersättningen för det utnyttjande som avses i paragrafen ska beakta alla aspekter av tjänsten. Med parterna avses å ena sidan rättsinnehavare, inbegripet kollektiva förvaltningsorganisationer, och å andra sidan radio- eller tv-företag. Det utnyttjande som avses är radio- eller tv-företagets användning av de rättigheter som krävs för att utnyttja de verk och andra prestationer som ingår i det aktuella programmet eller i det till programmet kompletterande materialet. Den tjänst som avses är den tjänst via internet som företaget tillhandahåller eller kontrollerar och ansvarar för. Exempel på aspekter som ska beaktas är hur länge programmet eller materialet är tillgängligt i tjänsten, tillgängliga språkversioner och publikens storlek. Syftet med bestämmelsen är att säkerställa att ersättningen ska stå i rimlig proportion till det ekonomiska värdet av den prestation som tillhandahålls (jfr EU-domstolens dom den 4 oktober 2011 i de förenade målen C-403/08 och C-429/08, Premier League, punkterna 108–112).

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

1. Denna lag träder i kraft den 7 juni 2021.
2. Äldre föreskrifter gäller fortfarande för åtgärder som har vidtagits eller rättigheter som har förvärvats före ikraftträdandet. De nya 49 b och 61 b §§ ska dock från och med den 7 juni 2025 respektive den 7 juni 2023 gälla i fråga om rättigheter som har förvärvats före ikraftträdandet.

Med bestämmelserna i punkt 2 genomförs artikel 11 i direktivet. Övervägandena finns i avsnitt 9.

Enligt *punkt 1* ska lagändringarna träda i kraft den 7 juni 2021.

Enligt *punkt 2* gäller äldre bestämmelser fortfarande för åtgärder som har vidtagits eller rättigheter som har förvärvats före ikraftträdandet. Detta innebär bl.a. att redan ingångna avtal inte påverkas av lagändringarna.

Det görs två undantag från regeln att äldre föreskrifter gäller i fråga om rättigheter som har förvärvats före ikraftträdandet. Bestämmelserna i 49 b och 61 b §§ ska gälla från och med den 7 juni 2025 respektive den 7 juni 2023. Om ett avtal om sådan användning som omfattas av bestämmelsen i 49 b § har träffats före ikraftträdandet och fortsätter att löpa efter den 7 juni 2025, ska bestämmelsen i den paragrafen efter den tidpunkten tillämpas också när det gäller det avtalet. Om ett avtal om sådan användning som omfattas av bestämmelserna i 61 b § har träffats före

Prop. 2020/21:153 ikraftträdandet och fortsätter att löpa efter den 7 juni 2023, ska bestämmelserna i den paragrafen efter den tidpunkten tillämpas också när det gäller det avtalet.

11.2 Förslaget till lag om ändring i lagen (2017:322) om medling i vissa upphovsrättstvister

Lagens tillämpningsområde

1 § Denna lag gäller när det uppkommer en tvist om ingåendet av ett avtal som är en förutsättning för avtalslicens enligt 42 b, 42 c, 42 d, 42 e, 42 f eller 42 g § lagen (1960:729) om upphovsrätt till litterära och konstnärliga verk.

Lagen gäller också vid motsvarande tvister som kan uppkomma till följd av hänvisningarna till 42 b–42 g §§ i 45, 46, 48, 49 och 49 a §§ lagen om upphovsrätt till litterära och konstnärliga verk.

Lagen gäller dessutom vid motsvarande tvister som kan uppkomma när avtal om exemplarframställning ska ingås med svenska radio- eller tv-företag eller när avtal om vidareändring ska ingås med radio- eller tv-företag som verkställer utsändningar inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet.

Paragrafen innehåller bestämmelser om lagens tillämpningsområde. Med ändringarna genomförs delvis artikel 6 i direktivet. Övervägandena finns i avsnitt 7.2.

Enligt *första stycket* tillämpas lagen vid tvister om ingående av avtal som är en förutsättning för avtalslicens enligt vissa närmare angivna bestämmelser i upphovsrättslagen. När det gäller avtal som är en förutsättning för avtalslicens enligt 42 f § upphovsrättslagen ändras bestämmelsen på så sätt att den hittillsvarande begränsningen till vidareändring genom kabel tas bort. Det innebär att lagen är tillämplig oavsett om vidareändringen är tänkt att ske trådlöst eller trådbundet.

Enligt *tredje stycket* är lagen tillämplig vid motsvarande tvister som kan uppkomma när avtal om vidareändring ska ingås med radio- eller tv-företag som verkställer utsändningar inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet. Bestämmelsen ändras på så sätt att den hittillsvarande begränsningen till vidareändring genom kabel tas bort. Det innebär att lagen är tillämplig oavsett om vidareändringen är tänkt att ske trådlöst eller trådbundet.

Medlingens avslutande

11 § Vid tvist om vidareändring ska ett av medlaren framlagt förslag anses antaget, om ingen av parterna invänder mot det inom tre månader från den dag då parten fick del av förslaget.

Paragrafen innehåller en bestämmelse om att ett förslag från medlaren i ett särskilt fall ska anses antaget av parterna. Med ändringen genomförs delvis artikel 6 i direktivet. Övervägandena finns i avsnitt 7.2.

Om medlingen rör en tvist om vidareändring och medlaren lägger fram ett förslag till lösning, ska förslaget anses antaget under förutsättning att ingen av parterna invänder mot förslaget inom tre månader från den dag

då respektive part fick del av det. Paragrafen ändras på så sätt att den hittillsvarande begränsningen till vidareförändring genom kabel tas bort. Prop. 2020/21:153
Det innebär att bestämmelsen är tillämplig oavsett om vidareförändringen är tänkt att ske trådlöst eller trådbundet.

DIREKTIV

EUROPAPARLAMENTETS OCH RÅDETS DIREKTIV (EU) 2019/789

av den 17 april 2019

om fastställande av bestämmelser för utövandet av upphovsrätt och närstående rättigheter tillämpliga på vissa av sändarföretagens onlinesändningar och vidareändringar av radio- och tv-program och om ändring av rådets direktiv 93/83/EEG

(Text av betydelse för EES)

EUROPAPARLAMENTET OCH EUROPEISKA UNIONENS RÅD HAR ANTAGIT DETTA DIREKTIV

med beaktande av fördraget om Europeiska unionens funktionssätt, särskilt artiklarna 53.1 och 62,

med beaktande av Europeiska kommissionens förslag,

efter översändande av utkastet till lagstiftningsakt till de nationella parlamenten,

med beaktande av Europeiska ekonomiska och sociala kommitténs yttrande ⁽¹⁾,

efter att ha hört Regionkommittén,

i enlighet med det ordinarie lagstiftningsförfarandet ⁽²⁾, och

av följande skäl:

- (1) För att bidra till att den inre marknaden fungerar väl är det nödvändigt att se till att radio- och tv-program med ursprung i andra medlemsstater får vidare spridning i medlemsstaterna till förmån för användare över unionen, genom att underlätta licensiering av upphovsrätt och närstående rättigheter för verk och andra skyddade alster som ingår i sändningar av vissa typer av radio- och tv-program. Radio- och tv-program är viktiga medel för att främja kulturell och språklig mångfald och social sammanhållning samt för att öka tillgången till information.
- (2) Utvecklingen av digital teknik och internet har förvandlat distributionen av och tillgången till radio- och tv-program. Användarna väntar sig i allt större grad att ha tillgång till radio- och tv-program både live och som beställtjänst, både genom traditionella kanaler, som satellit eller kabel, och genom onlinetjänster. Det blir därför allt vanligare att sändarföretag utöver sina egna sändningar av radio- och tv-program erbjuder onlinetjänster i anknytning till sådana sändningar, såsom samsändningar och catch up-tjänster. Operatörer av vidareändringstjänster, som paketerar sändningar av radio- och tv-program och erbjuder dem till användare samtidigt som den ursprungliga sändningen i oförändrat och oavkortat skick, använder olika vidareändringsteknik, som till exempel via kabel- eller satellitnät, digitala markbundna, mobila nätverk eller slutna IP-baserade nätverk samt det öppna internet. Dessutom använder operatörer som distribuerar radio- och tv-program till användare olika metoder för att erhålla programbärande signaler från sändarföretagen, bland annat genom direktinjicering. Från användarnas sida växer efterfrågan på tillgång till radio- och tv-sändningar inte bara från den egna medlemsstaten utan även med ursprung i andra medlemsstater. Till dessa användare hör språkliga minoriteter i unionen och personer som bor i en annan medlemsstat än den medlemsstat de kommer ifrån.

⁽¹⁾ EUT C 125, 21.4.2017, s. 27.

⁽²⁾ Europaparlamentets ståndpunkt av den 28 mars 2019 (ännu ej offentliggjord i EUT) och rådets beslut av den 15 april 2019.

- (3) Varje dag sänder sändarföretag många timmar radio- och tv-program. I dessa program ingår olika innehåll, som till exempel audiovisuella, musikaliska, litterära eller grafiska verk, som enligt unionsrätten skyddas av upphovsrätt eller närstående rättigheter, eller båda delarna. Detta ger upphov till en komplicerad process för att klarera rättigheter från många olika rättsinnehavare och för olika kategorier av verk och andra skyddade alster. Ofta måste rättigheterna klareras på mycket kort tid, speciellt när man gör nyhets- och aktualitetsprogram. För att kunna tillhandahålla onlinetjänster över gränserna måste sändarföretagen ha de behövliga rättigheterna till verk och andra skyddade alster för alla de berörda territorierna, och detta gör det ännu mer komplicerat att klarera dessa rättigheter.
- (4) Operatörer av vidareändningstjänster, som vanligtvis erbjuder många program som omfattar otaliga verk och andra skyddade alster och har väldigt kort tid på sig att skaffa de licenser som behövs, och klareringen av rättigheter blir därför en avsevärd börda. Upphovsmän, producenter och andra rättsinnehavare riskerar också att deras verk och andra skyddade alster utnyttjas utan tillstånd eller lämplig ersättning. Sådan ersättning för vidareändning av deras verk och andra skyddade alster är viktig för att säkerställa ett varierat innehållsutbud, vilket också ligger i konsumenternas intresse.
- (5) Rättigheterna för verk och andra skyddade alster har harmoniserats, bland annat genom Europaparlamentets och rådets direktiv 2001/29/EG ⁽³⁾ och Europaparlamentets och rådets direktiv 2006/115/EG ⁽⁴⁾, vilka säkerställer en hög skyddsnivå för rättsinnehavare.
- (6) Rådets direktiv 93/83/EEG ⁽⁵⁾ underlättar gränsöverskridande satellitsändning och vidareändning via kabel av radio- och tv-program från andra medlemsstater. Direktivets bestämmelser om sändarföretags sändningar är dock begränsade till satellitsändningar och gäller därför inte onlinetjänster i anknytning till sändningar. Dessutom är bestämmelserna om vidareändning av radio- och tv-program från andra medlemsstater begränsade till samtidiga, oförändrade och oavkortade vidareändningar via kabel eller mikrovågssystem och omfattar inte vidareändning med annan teknik.
- (7) Därför bör man underlätta det gränsöverskridande tillhandahållandet av onlinetjänster med anknytning till sändningar och vidareändningar av radio- och tv-program med ursprung i andra medlemsstater genom att anpassa den rättsliga ramen för utövande av upphovsrätt och närstående rättigheter av relevans för sådan verksamhet. Denna anpassning bör ske med beaktande av finansiering och produktion av kreativt innehåll, särskilt audiovisuella verk.
- (8) Detta direktiv bör omfatta de anknutna onlinetjänster som tillhandahålls av ett sändarföretag självt och som har en tydlig och underordnad anknytning till deras sändningar. Dessa tjänster omfattar tjänster som ger tillgång till radio- och tv-program på ett strikt linjärt sätt samtidigt som sändningen samt tjänster som inom en fastställd period efter sändningen ger tillgång till radio- och tv-program som sändarföretaget har sänt tidigare (så kallade *catch up-tjänster*). Dessutom innehåller de anknutna onlinetjänster som omfattas av detta direktiv sådana tjänster som ger tillgång till material som berikar eller på annat sätt breddar radio- och tv-program som sänds av sändarföretaget, till exempel som förhandsvisning, utökning, komplettering eller recension av det berörda programmets innehåll. Detta direktiv bör tillämpas på de anknutna onlinetjänster som sändarföretagen tillhandahåller användarna tillsammans med sändningstjänsterna. Det bör även tillämpas på de anknutna onlinetjänster som, samtidigt som de har en tydlig men underordnad koppling till sändningen, kan nås av användarna separat från sändningstjänsten utan att det föreligger ett villkor för att användarna ska få tillgång till sändningstjänsten, t.ex. via en prenumeration. Detta påverkar inte sändarföretagens frihet att erbjuda sådana anknutna onlinetjänster kostnadsfritt eller mot betalning. Tillhandahållande av tillgång till individuella verk eller andra skyddade alster som ingår i ett radio- eller tv-program, eller till verk eller andra skyddade alster utan

⁽³⁾ Europaparlamentets och rådets direktiv 2001/29/EG av den 22 maj 2001 om harmonisering av vissa aspekter av upphovsrätt och närstående rättigheter i informationssamhället (EGT L 167, 22.6.2001, s. 10).

⁽⁴⁾ Europaparlamentets och rådets direktiv 2006/115/EG av den 12 december 2006 om uthyrnings- och utlåningsrättigheter avseende upphovsrättsligt skyddade verk och om upphovsrätten närstående rättigheter (EUT L 376, 27.12.2006, s. 28).

⁽⁵⁾ Rådets direktiv 93/83/EEG av den 27 september 1993 om samordning av vissa bestämmelser om upphovsrätt och närstående rättigheter avseende satellitsändningar och vidareändning via kabel (EGT L 248, 6.10.1993, s. 15).

anknytning till något program som sänds av sändarföretaget, såsom tjänster som ger tillgång till enskilda musikaliska eller audiovisuella verk, musikalbum eller videor, exempelvis beställvideotjänster, bör inte omfattas av tillämpningsområdet för de tjänster som omfattas av detta direktiv.

- (9) I syfte att göra det enklare att klarera rättigheter för tillhandahållande av anknutna onlinetjänster över gränserna är det nödvändigt att föreskriva att en ursprungslandsprincip ska inrättas i fråga om utövande av upphovsrätt och närstående rättigheter av relevans för handlingar som inträffar vid tillhandahållande av, tillgång till eller användning av en anknuten onlinetjänst. Den principen bör omfatta klarering av alla rättigheter som är nödvändiga för att sändarföretaget ska kunna överföra till, eller göra sina program tillgängliga för, allmänheten när de tillhandahåller anknutna onlinetjänster, inbegripet klarering av upphovsrätt och närstående rättigheter i verk eller andra skyddade alster som används i programmen, t.ex. rättigheter till fonogram eller framföranden. Denna ursprungslandsprincip bör tillämpas endast på förhållandet mellan rättsinnehavare (eller enheter som företräder rättsinnehavare, såsom kollektiva förvaltningsorganisationer) och sändarföretag, och endast för syftena tillhandahållande av, tillgång till eller användning av en anknuten onlinetjänst. Ursprungslandsprincipen bör inte tillämpas på eventuell påföljande överföring till allmänheten av verk eller andra skyddade alster, trådbundet eller trådlöst, eller på eventuellt påföljande tillgängliggörande för allmänheten av verk eller andra skyddade alster, trådbundet eller trådlöst, på ett sådant sätt att enskilda kan få tillgång till dem från en plats och vid en tidpunkt som de själva väljer, eller på annat påföljande mångfaldigande av dessa verk eller andra skyddade alster som ingår i den anknutna onlinetjänsten.
- (10) Mot bakgrund av särdragen i finansierings- och licensieringsmekanismerna för vissa audiovisuella verk, som ofta baseras på exklusiva territoriella licensavtal, är det lämpligt att, när det gäller tv-program, begränsa tillämpningsområdet för den ursprungslandsprincip som fastställs i detta direktiv till vissa typer av program. Dessa typer av program inkluderar nyhets- och aktualitetsprogram samt egna produktioner som uteslutande finansieras av sändarföretaget självt, inklusive när medel för finansiering som sändarföretaget använder för sina produktioner kommer från offentliga medel. Vid tillämpningen av detta direktiv bör sändarföretagens egna produktioner anses omfatta produktioner som utförs av ett sändarföretag genom användning av dess egna resurser, men inte produktioner som sändarföretaget beställt av producenter som är oberoende av sändarföretaget eller samproduktioner. Av samma skäl bör ursprungslandsprincipen enligt detta direktiv inte tillämpas på tv-sändningar av idrottsevenemang. Ursprungslandsprincipen bör tillämpas endast när program används av sändarföretaget i dess egna anknutna onlinetjänster. Den bör inte tillämpas på licensiering av ett sändarföretags egen produktion till tredje part, inbegripet till andra sändarföretag. Ursprungslandsprincipen bör inte påverka rätten för rättsinnehavare och sändarföretag att, i enlighet med unionsrätten, komma överens om begränsningar, inbegripet territoriella begränsningar, för utnyttjande av deras rättigheter.
- (11) Den ursprungslandsprincip som fastställs i detta direktiv bör varken leda till en skyldighet för sändarföretag att överföra eller göra sina program tillgängliga för allmänheten i sina anknutna onlinetjänster eller tillhandahålla sådana anknutna onlinetjänster i en annan medlemsstat än den medlemsstat där de har sitt huvudsakliga säte.
- (12) Eftersom tillhandahållandet av, tillgången till eller användningen av en anknuten onlinetjänst enligt detta direktiv anses inträffa enbart i den medlemsstat där sändarföretaget har sin huvudsakliga etableringsort, även om den anknutna onlinetjänsten i själva verket kan tillhandahållas över gränserna till andra medlemsstater, är det nödvändigt att säkerställa att parterna vid fastställandet av den summa som ska betalas för de berörda rättigheterna beaktar den anknutna onlinetjänstens alla aspekter, såsom tjänstens egenskaper, däribland hur länge de inkluderade programmen är tillgängliga online, publik – både publiken i den medlemsstat där sändarföretaget har sin huvudsakliga etableringsort och i andra medlemsstater där den anknutna onlinetjänsten kan nås och användas – och de språkversioner som erbjuds. Det bör ändå fortfarande vara möjligt att använda specifika metoder för beräkning av den summa som ska betalas för de rättigheter som omfattas av ursprungslandsprincipen, såsom metoder som bygger på sändarföretagets intäkter från onlinetjänsten, som används i synnerhet av radiobolagen.
- (13) Mot bakgrund av principen om avtalsfrihet kommer det fortsättningsvis att vara möjligt att begränsa utnyttjandet av de rättigheter som berörs av den ursprungslandsprincip som fastställs i detta direktiv, förutsatt att alla sådana begränsningar är förenliga med unionsrätten.

- (14) Operatörer av vidareändringstjänster kan använda olika tekniker då de i ett oförändrat och oavkortat skick samtidigt vidareänder en ursprunglig radio- eller tv-sändning från en annan medlemsstat till allmänheten. Programbärande signaler kan erhållas av operatörer av vidareändringstjänster från sändarföretag, som själva överför dessa signaler till allmänheten, på olika sätt, till exempel genom att fånga upp de signaler som överförs av sändarföretagen eller ta emot signalerna direkt från dem genom den tekniska processen för direktinjicering. Dessa operatörers tjänster kan erbjudas via satellitnät och digitala markbundna, slutna IP-baserade och liknande nätverk eller genom internetanslutningstjänster enligt definitionen i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2015/2120 ⁽⁶⁾. Operatörer av vidareändringstjänster som använder dessa tekniker för sina vidareändringar bör därför omfattas av detta direktiv och gynnas av den mekanism som inför obligatorisk kollektiv förvaltning av rättigheter. För att säkerställa att det finns tillräckliga skyddsåtgärder mot obehörig användning av verk och andra skyddade alster, vilket är särskilt viktigt i samband med betaltjänster, bör vidareändringstjänster som erbjuds genom internetanslutningstjänster omfattas av detta direktiv endast när dessa vidareändringstjänster tillhandahålls i en miljö där endast behöriga användare har tillgång till vidareändringar och den erbjudna säkerhetsnivån är jämförbar med säkerhetsnivån för innehåll som överförs via förvaltade nät, såsom kabelnätverk eller slutna IP-baserade nätverk, där innehåll som vidareändras är krypterat. Dessa krav bör vara genomförbara och tillräckliga.
- (15) För vidareändring av ursprungliga sändningar av radio- och tv-program måste operatörer av vidareändringstjänster få tillstånd från innehavarna av ensamrätten till överföring till allmänheten av verk och andra skyddade alster. För att ge rättslig säkerhet till operatörer av vidareändringstjänster och för att överbrygga nationella lagstiftningskillnader i fråga om sådana vidareändringstjänster bör bestämmelser liknande dem som gäller vidareändring via kabel enligt direktiv 93/83/EEG tillämpas, som bland annat föreskriver att rätten att meddela eller vägra tillstånd för en operatör av vidareändringstjänster ska utövas av en kollektiv förvaltningsorganisation. Enligt dessa bestämmelser förblir rätten att vägra tillstånd som sådan intakt, och endast utövandet av denna rätt regleras i viss utsträckning. Rättsinnehavare bör erhålla lämplig ersättning för vidareändring av sina verk och andra skyddade alster. Vid fastställandet av rimliga licensieringsvillkor, inbegripet licensavgiften, för vidareändring i enlighet med Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/26/EU ⁽⁷⁾, bör det ekonomiska värdet av utövandet av rätten i handeln, inbegripet det värde som tilldelats för vidareändringen, bland annat beaktas. Detta bör inte påverka det kollektiva utövandet av rätten till en enda skälig ersättning för utövande konstnärer och fonogramframställare för överföring till allmänheten av fonogram enligt artikel 8.2 i direktiv 2006/115/EG och direktiv 2014/26/EU, i synnerhet dess bestämmelser om rättsinnehavare i fråga om valet av kollektiv förvaltningsorganisation.
- (16) Detta direktiv bör medge att avtal som ingås mellan en kollektiv förvaltningsorganisation och operatörer av vidareändringstjänster, med avseende på rättigheter som omfattas av obligatorisk kollektiv förvaltning enligt detta direktiv, utvidgas till att omfatta rättsinnehavare som inte företräds av den kollektiva förvaltningsorganisationen, utan att dessa rättsinnehavare ges rätt att undanta sina verk eller andra alster från tillämpningen av den mekanismen. I de fall där det finns mer än en kollektiv förvaltningsorganisation som förvaltar rättigheterna för den relevanta kategorin på det egna territoriet, bör det vara den medlemsstat för vars territorium operatören av en vidareändringstjänst försöker klarera rättigheterna till vidareändring som ska fastställa vilken kollektiv förvaltningsorganisation som har rätt att meddela eller vägra tillstånd till vidareändring.
- (17) Alla rättigheter som innehas av sändarföretagen själva i fråga om deras sändningar, även rättigheter till innehåll i program, bör inte omfattas av obligatoriska kollektiva förvaltningen av rättigheter som tillämpas för vidareändringar. Operatörer av vidareändringstjänster har i allmänhet pågående kommersiella förbindelser med sändarföretag och kan följaktligen identifiera dem. Följaktligen är det relativt enkelt för dessa operatörer att klarera rättigheterna med sändarföretag. Därför stöter operatörer av vidareändringstjänster inte på samma problem vid anskaffning av de nödvändiga licenserna från sändarföretag som när de ska skaffa licenser från innehavare av rättigheter till verk och andra skyddade alster som ingår i de radio- och tv-program som de vidareänder. Därför finns inget behov av att förenkla licensieringsprocessen i fråga om rättigheter som innehas av sändarföretag. Det är emellertid nödvändigt att säkerställa att sändarföretag och operatörer av vidareändringstjänster, när de inleder förhandlingar, förhandlar i god tro när det gäller den licensiering av rättigheter för

⁽⁶⁾ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2015/2120 av den 25 november 2015 om åtgärder rörande en öppen internetanslutning och om ändring av direktiv 2002/22/EG om samhällsomfattande tjänster och användares rättigheter avseende elektroniska kommunikationsnät och kommunikationstjänster och förordning (EU) nr 531/2012 om roaming i allmänna mobilnät i unionen (EUT L 310, 26.11.2015, s. 1).

⁽⁷⁾ Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/26/EU av den 26 februari 2014 om kollektiv förvaltning av upphovsrätt och närstående rättigheter och gränsöverskridande licensiering av rättigheter till musikaliska verk för användning på nätet på den inre marknaden (EUT L 84, 20.3.2014, s. 72).

vidaresändningar som omfattas av detta direktiv. I direktiv 2014/26/EU föreskrivs liknande regler tillämpliga på kollektiva förvaltningsorganisationer.

- (18) Bestämmelserna i detta direktiv om de vidaresändningsrättigheter som utövas av sändarföretag med avseende på deras egen vidaresändning bör inte begränsa rättsinnehavares möjligheter att välja att överföra sina rättigheter antingen till ett sändarföretag eller till en kollektiv förvaltningsorganisation och därmed ge dem möjlighet att få en direkt andel av ersättningen från operatören av en vidaresändningstjänst.
- (19) Medlemsstaterna bör kunna tillämpa de regler om vidaresändning som fastställs i detta direktiv och i direktiv 93/83/EEG på situationer där både den ursprungliga överföringen och vidaresändningen äger rum inom deras territorium.
- (20) För att säkerställa rättslig säkerhet och upprätthålla en hög skyddsnivå för rättsinnehavare är det lämpligt att föreskriva att det – när sändarföretag överför sina programbärande signaler genom direktinjicering endast till signaldistributörer, utan att sändarföretagen samtidigt sänder sina program direkt till allmänheten, och signaldistributörerna sänder dessa programbärande signaler till sina användare för att göra det möjligt för dem att titta eller lyssna på programmen, anses bara en enda överföring till allmänheten äga rum, där både sändarföretagen och signaldistributörerna deltar med sina respektive bidrag. Sändarföretagen och signaldistributörerna bör därför erhålla rättsinnehavarens tillstånd för sitt specifika bidrag till denna enda överföring till allmänheten. Sändarföretagens och signaldistributörernas deltagande i en enda överföring till allmänheten bör inte ge upphov till gemensamt ansvar för sändarföretaget och signaldistributören för den överföringen till allmänheten. Medlemsstaterna bör även i fortsättningen ha frihet att på nationell nivå föreskriva ordningen för att erhålla tillstånd för en sådan enda överföring till allmänheten, inbegripet de relevanta betalningar som ska göras till berörda rättsinnehavare, med beaktande av sändarföretagets och signaldistributörens respektive utnyttjande av verk och andra skyddade alster som rör denna enda överföring till allmänheten. Signaldistributörerna ställs, liksom operatörerna av vidaresändningstjänster, inför den avsevärda börda som klareringen av rättigheter utgör, med undantag för avseende de rättigheter som innehas av sändarföretagen. Medlemsstaterna bör därför tillåtas att föreskriva att signaldistributörer ska kunna dra nytta av en mekanism för obligatorisk kollektiv förvaltning av rättigheter för sina sändningar, på samma sätt och i samma utsträckning som operatörer av vidaresändningstjänster för vidaresändningar som omfattas av direktiv 93/83/EEG och detta direktiv. Där signaldistributörer enbart tillhandahåller sändarföretagen *tekniska resurser*, i den mening som avses i rättspraxis från Europeiska unionens domstol, för att säkerställa att signaldistributörer mottar, eller för att förbättra mottagandet av, sändningen, bör signaldistributörerna inte anses delta i en specifik överföring till allmänheten.
- (21) När sändarföretag överför sina programbärande signaler direkt till allmänheten, och därigenom genomför en ursprunglig sändning, och samtidigt även överför dessa signaler till andra företag genom den tekniska processen direktinjicering, till exempel för att säkerställa signalernas kvalitet för vidaresändningar, utgör sändningarna från dessa andra företag en separat överföring till allmänheten, vid sidan av den som sändarföretaget genomför. I dessa situationer bör de bestämmelser om vidaresändning som fastställs i detta direktiv och i direktiv 93/83/EEG, i dess ändrade lydelse enligt detta direktiv, gälla.
- (22) För att säkerställa en effektiv kollektiv förvaltning av rättigheter och en korrekt fördelning av de intäkter som samlas in inom ramen för den obligatoriska mekanism för kollektiv förvaltning som införs genom detta direktiv, är det viktigt att kollektiva förvaltningsorganisationer upprätthåller lämpliga register över medlemskap, licenser och användning av verk och andra skyddade alster, i enlighet med de insynskrav som fastställs i direktiv 2014/26/EU.
- (23) Det är nödvändigt att tillämpa ursprungslandsprincipen även på befintliga avtal, för att förhindra att tillämpningen av ursprungslandsprincipen kringgås genom förlängning av varaktigheten för befintliga avtal om utövandet av upphovsrätt och närstående rättigheter av relevans för tillhandahållande av, tillgång till eller användning av den tjänsten, men med en övergångsperiod. Under den övergångsperioden bör principen inte gälla för befintliga avtal för att ge tid till att anpassa dem, där så är nödvändigt, i enlighet med detta direktiv. Det är också nödvändigt att föreskriva en övergångsperiod för att sändarföretag, signaldistributörer och rättsinnehavare ska kunna anpassa sig till de nya reglerna om utnyttjande av verk och andra skyddade alster genom direktinjicering som anges i bestämmelserna i detta direktiv om överföring av program genom direktinjicering.

- (24) I linje med principerna om bättre lagstiftning bör en översyn av detta direktiv, inbegripet dess bestämmelser om direktinjicering, utföras en viss period från det att direktivet har varit i kraft, för att bedöma bland annat dess fördelar för unionens konsumenter, dess inverkan på den kreativa sektorn i Europeiska unionen och på antalet investeringar i nytt innehåll, och därigenom också hur det bidragit till ökad kulturell mångfald i unionen.
- (25) Detta direktiv är förenligt med de grundläggande rättigheterna och de principer som erkänns i Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna. Detta direktiv kan ge upphov till en konflikt med rättsinnehavarnas utövande av rättigheter i den mån obligatorisk kollektiv förvaltning äger rum för utövandet av rätten till överföring till allmänheten i fråga om vidareändningstjänster, men det är nödvändigt att föreskriva tillämpning av obligatorisk kollektiv förvaltning på ett riktat sätt och att begränsa det till vissa tjänster.
- (26) Eftersom målen med detta direktiv, nämligen att främja gränsöverskridande tillhandahållande av anknutna onlinetjänster för vissa typer av program och underlätta vidareändring av radio- och tv-program med ursprung i andra medlemsstater, inte i tillräcklig utsträckning kan uppnås av medlemsstaterna, och de därför, på grund av sin omfattning och sina effekter, kan uppnås bättre på unionsnivå, kan unionen vidta åtgärder i enlighet med subsidiaritetsprincipen i artikel 5 i fördraget om Europeiska unionen. I enlighet med proportionalitetsprincipen i samma artikel går detta direktiv inte utöver vad som är nödvändigt för att uppnå dessa mål. När det gäller gränsöverskridande tillhandahållande av anknutna onlinetjänster förpliktigar inte detta direktiv sändarföretag att tillhandahålla sådana tjänster över gränserna. Direktivet förpliktigar inte heller operatörer av vidareändringstjänster att ta in radio- och tv-program med ursprung i andra medlemsstater i sitt utbud. Direktivet gäller endast utövandet av vissa vidareändringsrättigheter i den mån det är nödvändigt för att förenkla licensiering av upphovsrätt och närstående rättigheter för sådana tjänster och endast i fråga om radio- och tv-program med ursprung i andra medlemsstater.
- (27) I enlighet med den gemensamma politiska förklaringen av den 28 september 2011 från medlemsstaterna och kommissionen om förklarande dokument ⁽⁸⁾, har medlemsstaterna åtagit sig att, när det är berättigat, låta anmälan av införlivandeåtgärder åtföljas av ett eller flera dokument som förklarar förhållandet mellan de olika delarna i direktivet och motsvarande delar i de nationella instrumenten för införlivande. Med avseende på detta direktiv anser lagstiftaren att översändandet av sådana dokument är berättigat.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

KAPITEL I

Allmänna bestämmelser

Artikel 1

Syfte

I detta direktiv fastställs bestämmelser som syftar till att förbättra den gränsöverskridande tillgången till ett stort antal radio- och tv-program genom att underlätta klarering av rättigheter för tillhandahållande av onlinetjänster som är anknutna till sändningar av vissa typer av radio- och tv-program och för vidareändring av radio- och tv-program. Det innehåller också bestämmelser för sändning av radio- och tv-program genom direktinjicering.

Artikel 2

Definitioner

I detta direktiv avses med

1. *anknuten onlinetjänst*: en onlinetjänst som innebär att ett sändarföretag antingen självt tillhandahåller eller kontrollerar och ansvarar för tillhandahållandet till allmänheten av radio- eller tv-program samtidigt med sändarföretagets sändning eller under en fastställd tidsperiod efter den, samt eventuellt material i anknytning till en sådan sändning,

⁽⁸⁾ EUT C 369, 17.12.2011, s. 14.

2. *vidaresändning*: all samtidig, oförändrad och oavkortad vidaresändning, annan än vidaresändning via kabel enligt definitionen i direktiv 93/83/EEG, som är avsedd för mottagning av allmänheten av en ursprunglig sändning från en annan medlemsstat av radio- eller tv-program som är avsedda för mottagning av allmänheten, där sådan ursprunglig sändning sker trådbundet eller trådlöst, även via satellit men inte online, förutsatt att
  - a) vidaresändningen genomförs av en annan part än det sändarföretag som gjorde den ursprungliga sändningen eller under vars kontroll och ansvar den ursprungliga sändningen gjordes, oavsett hur den part som genomför vidaresändningen erhåller de programbärande signalerna från sändarföretaget för vidaresändningen, och
  - b) när vidaresändningen sker via en internetanslutningstjänst enligt definitionen i artikel 2 andra stycket led 2 i förordning (EU) 2015/2120, att detta sker i en kontrollerad miljö,
3. *kontrollerad miljö*: en miljö där en operatör av en vidaresändningstjänst tillhandahåller en säker vidaresändning till behöriga användare,
4. *direktinjicering*: en teknisk process genom vilken ett sändarföretag överför sina programbärande signaler till en annan organisation än ett sändarföretag på ett sådant sätt att de programbärande signalerna inte är tillgängliga för allmänheten under överföringen.

KAPITEL II

Sändarföretagens anknutna onlinetjänster

Artikel 3

Tillämpning av ursprungslandsprincipen på anknutna onlinetjänster

1. Överföring till allmänheten av verk eller andra skyddade alster, trådbundet eller trådlöst, och tillgängliggörande för allmänheten av verk eller andra skyddade alster, trådbundet eller trådlöst, på ett sådant sätt att enskilda kan få tillgång till dem från en plats och vid en tidpunkt som de själva väljer, och som inträffar vid tillhandahållande till allmänheten av
  - a) radioprogram, och
  - b) tv-program som är
    - i) nyhets- och aktualitetsprogram, eller
    - ii) egna produktioner som finansieras helt av sändarföretaget,

i en anknuten onlinetjänst av, eller under kontroll och ansvar av, ett sändarföretag, samt mångfaldigande av verk eller andra skyddade alster som är nödvändigt för tillhandahållande av, tillgång till, eller användning, av sådan anknuten onlinetjänst för samma program ska, för syften som rör utövande av upphovsrätt och närstående rättigheter av relevans för dessa handlingar, anses ha skett endast i den medlemsstat där sändarföretaget har sitt huvudsäte.

Första stycket led b ska inte tillämpas på sändningar av idrottsevenemang och verk och andra skyddade alster som ingår i dem.

2. Medlemsstaterna ska, vid fastställande av den summa som ska betalas för de rättigheter på vilka ursprungslandsprincipen enligt punkt 1 är tillämplig, säkerställa att parterna beaktar alla aspekter av tjänsten såsom dess egenskaper, däribland hur länge de inkluderade programmen är tillgängliga online, dess publik och tillgängliga språkversioner.

Första stycket utesluter inte att de belopp som ska erläggas beräknas på grundval av sändarföretagets intäkter.

3. Ursprungslandsprincipen i punkt 1 påverkar inte avtalsfriheten för rättsinnehavare och för sändarföretag att, i enlighet med unionsrätten, komma överens om att begränsa utnyttjandet av sådana rättigheter, inbegripet de som omfattas av direktiv 2001/29/EG.

KAPITEL III

Vidaresändning av radio- och tv-program*Artikel 4***Utövande av rättigheter till vidaresändning för andra rättsinnehavare än sändarföretag**

1. Vidaresändningar av program måste vara godkända av innehavarna av ensamrätten till överföring till allmänheten.

Medlemsstaterna ska säkerställa att rättsinnehavare får utöva sin rätt att meddela eller vägra tillstånd till vidaresändning endast genom en kollektiv förvaltningsorganisation.

2. Om en rättsinnehavare inte har överfört förvaltningen av den rättighet som avses i punkt 1 andra stycket till en kollektiv förvaltningsorganisation, ska den kollektiva förvaltningsorganisation som förvaltar rättigheter i samma kategori för den medlemsstats territorium för vilken operatören av en vidaresändningstjänst försöker klarera rättigheter till vidaresändning anses ha rätt att meddela eller vägra tillstånd till vidaresändning för den rättsinnehavaren.

Där mer än en kollektiv förvaltningsorganisation förvaltar rättigheter i samma kategori för den medlemsstats territorium, ska det dock vara upp till den medlemsstat för vars territorium operatören av en vidaresändningstjänst försöker klarera rättigheter till vidaresändning att besluta vilken eller vilka av de kollektiva förvaltningsorganisationerna som har rätt att meddela eller vägra tillstånd till vidaresändning.

3. Medlemsstaterna ska säkerställa att en rättsinnehavare har samma rättigheter och skyldigheter som följer av ett avtal mellan en operatör av en vidaresändningstjänst och en kollektiv förvaltningsorganisation eller organisation som handlar i enlighet med punkt 2, som den rättsinnehavare som har bemyndigat den eller de kollektiva förvaltningsorganisationerna. Medlemsstaterna även säkerställa att en rättsinnehavare kan göra anspråk på dessa rättigheter inom en period som bestäms av den berörda medlemsstaten och som ska vara minst tre år räknat från dagen för den vidaresändning som innefattar rättsinnehavarens verk eller andra skyddade alster.

*Artikel 5***Utövande av rättigheter till vidaresändning för sändarföretag**

1. Medlemsstaterna ska säkerställa att artikel 4 inte tillämpas på de rättigheter i vidaresändningar som utövas av ett sändarföretag vad avser dess egen sändning, oberoende av om de berörda rättigheterna är dess egna eller har överförts till det av andra rättsinnehavare.
2. Medlemsstaterna ska säkerställa att om sändarföretag och operatörer av vidaresändningstjänster inleder förhandlingar om tillstånd till vidaresändning enligt detta direktiv, ska dessa förhandlingar genomföras i god tro.

*Artikel 6***Medling**

Medlemsstaterna ska säkerställa att det är möjligt att begära stöd från en eller flera medlare som anges i artikel 11 i direktiv 93/83/EEG om inget avtal ingås mellan den kollektiva förvaltningsorganisationen och operatören av en vidaresändningstjänst eller mellan operatören av en vidaresändningstjänst och sändarföretaget i fråga om tillstånd till vidaresändning av sändningar.

*Artikel 7***Vidaresändningar av en ursprunglig sändning med ursprung i samma medlemsstat**

Medlemsstaterna får föreskriva att bestämmelserna i detta kapitel och i kapitel III i direktiv 93/83/EEG är tillämpliga på situationer där både den ursprungliga sändningen och vidaresändningen äger rum inom deras territorium.

KAPITEL IV

Överföring av program genom direktinjicering

Artikel 8

Överföring av program genom direktinjicering

1. När ett sändarföretag genom direktinjicering överför sina programbärande signaler till en signaldistributör utan att självt samtidigt sända dessa programbärande signaler direkt till allmänheten, och signaldistributören överför dessa programbärande signaler till allmänheten, ska sändarföretaget och signaldistributören anses delta i en enda överföring till allmänheten, med avseende på vilken de ska inhämta tillstånd från rättsinnehavarna. Medlemsstaterna får fastställa ordningen för inhämtande av tillstånd från rättsinnehavarna.
2. Medlemsstaterna får föreskriva att artiklarna 4, 5 och 6 i det här direktivet i tillämpliga delar ska vara tillämpliga på innehavare av upphovsrätt och närstående rättigheter vid utövningen av rätten att meddela eller vägra tillstånd till signaldistributörer för överföring som avses i punkt 1, som genomförs med hjälp av en av de tekniker som avses i artikel 1.3 i direktiv 93/83/EEG eller artikel 2.2 i det här direktivet.

KAPITEL V

Slutbestämmelser

Artikel 9

Ändring av direktiv 93/83/EEG

I artikel 1 i direktiv 93/83/EEG ska punkt 3 ersättas med följande:

”3. I detta direktiv avses med *vidaresändning via kabel* en samtidig, oförändrad och oavkortad vidaresändning via kabel eller mikrovågssystem till allmänheten av en ursprunglig sändning från en annan medlemsstat via tråd eller trådlöst, inbegripet via satellit, av televisions- och radioprogram som är avsedda för mottagning av allmänheten, oavsett hur operatören av vidaresändning via kabel erhåller de programbärande signalerna från sändarföretaget för vidaresändning.”

Artikel 10

Översyn

1. Senast den 7 juni 2025 ska kommissionen utföra en översyn av detta direktiv och lägga fram en rapport om de huvudsakliga resultaten för Europaparlamentet, rådet och Europeiska ekonomiska och sociala kommittén. Rapporten ska offentliggöras och göras tillgänglig för allmänheten på kommissionens webbplats.
2. Medlemsstaterna ska i god tid förse kommissionen med relevanta uppgifter som den behöver för att utarbeta den rapport som avses i punkt 1.

Artikel 11

Övergångsbestämmelse

Avtal om utövandet av upphovsrätt och närstående rättigheter av relevans för överföring till allmänheten av verk eller andra skyddade alster, trådbundet eller trådlöst, och tillgängliggörande för allmänheten av verk eller andra skyddade alster, trådbundet eller trådlöst, på ett sådant sätt att enskilda kan få tillgång till dem från en plats och vid en tidpunkt som de själva väljer, som inträffar vid tillhandahållandet av en anknuten onlinetjänst samt för mångfaldigande som krävs för tillhandahållande av, tillgång till eller användning av en sådan anknuten onlinetjänst vilka är i kraft den 7 juni 2021 ska omfattas av artikel 3 från och med den 7 juni 2023 om de löper ut efter det datumet.

Tillstånd som erhållits för överföringar till allmänheten som omfattas av artikel 8 och som är i kraft den 7 juni 2021 ska omfattas av artikel 8 från och med den 7 juni 2025 om de löper ut efter det datumet.

*Artikel 12***Införlivande**

1. Medlemsstaterna ska sätta i kraft de bestämmelser i lagar och andra författningar som är nödvändiga för att följa detta direktiv senast den 7 juni 2021. De ska genast underrätta kommissionen om detta.

När en medlemsstat antar dessa bestämmelser ska de innehålla en hänvisning till detta direktiv eller åtföljas av en sådan hänvisning när de offentliggörs. Närmare föreskrifter om hur hänvisningen ska göras ska varje medlemsstat själv utfärda.

2. Medlemsstaterna ska till kommissionen överlämna texten till de bestämmelser i nationell rätt som de antar inom det område som omfattas av detta direktiv.

*Artikel 13***Ikraftträdande**

Detta direktiv träder i kraft den tjugonde dagen efter det att det har offentliggjorts i *Europeiska unionens officiella tidning*.

*Artikel 14***Adressater**

Detta direktiv riktar sig till medlemsstaterna.

Utfärdat i Strasbourg den 17 april 2019.

På Europaparlamentets vägnar

A. TAJANI

Ordförande

På rådets vägnar

G. CIAMBA

Ordförande

Sammanfattning av departementspromemorian Gränsöverskridande tillgång till radio- och tv- program (Ds 2020:25)

I promemorian föreslås en ny ursprungslandsprincip för radio- och tv-företags tillgängliggörande av vissa program i s.k. playtjänster. Förslaget innebär att radio- och tv-företag endast behöver klarera de rättigheter som krävs för att tillgängliggöra program i sådana tjänster i det land där företaget huvudsakligen är etablerat. Det gäller dels tv-program som är nyhets- eller aktualitetsprogram eller egna produktioner som är helt finansierade av tv-företaget, med undantag för idrottsevenemang, dels alla typer av radioprogram.

Det föreslås vidare att avtalslicensen för vidareändning av radio och tv i vissa avseenden anpassas till direktivet. Det föreslås också en ny bestämmelse om att radio- eller tv-företag som verkställer utsändningar inom EES och den som vill vidareända sådana sändningar genom annan teknik än kabel ska förhandla om licensiering av rättigheter till vidareändningen i enlighet med god affärssed. Det föreslås även bli möjligt att få en medlare utsedd även i samband med avtalsförhandlingar som gäller sådan vidareändning.

Slutligen föreslås att radio- eller tv-företag i ett särskilt fall ska anses delta i annans tillgängliggörande av verk och andra prestationer genom en radio- eller tv-utsändning. Det ska gälla om radio- eller tv-företaget tillhandahåller sändningen till denne utan att samtidigt genomföra en egen utsändning till allmänheten. Det innebär att även radio- eller tv-företaget i ett sådant fall behöver ha tillstånd från rättsinnehavarna.

Lagändringarna föreslås träda i kraft den 7 juni 2021.

Förslag till lag om ändring i lagen (1960:729) om upphovsrätt till litterära och konstnärliga verk

Häri genom föreskrivs¹ i fråga om lagen (1960:729) om upphovsrätt till litterära och konstnärliga verk

dels att 42 f, 47 och 52 a §§ ska ha följande lydelse,

dels att det närmast efter rubriken till 6 kap. ska införas en ny paragraf, 49 b §, av följande lydelse,

dels att det ska införas en ny paragraf, 61 b §, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

42 f §²

Var och en har rätt att till allmänheten *trådlöst eller genom kabel* samtidigt och oförändrat återutsända (vidaresända) verk som ingår i en *trådlös ljudradio- eller televisionsutsändning*, om avtalslicens gäller enligt 42 a §.

Första stycket gäller inte verk till vilka rättigheterna till vidare-sändning innehas av det radio- eller *televisionsföretag* som sänder ut den ursprungliga sändningen.

Var och en har rätt att till allmänheten samtidigt och oförändrat återutsända (vidaresända) verk som ingår i en *radio- eller tv-utsändning*, om avtalslicens gäller enligt 42 a §.

Första stycket gäller inte verk till vilka rättigheterna till vidare-sändning innehas av det radio- eller *tv-företag* som sänder ut den ursprungliga sändningen.

47 §³

Oavsett bestämmelserna i 45 § första stycket och 46 § första stycket får ljudupptagningar användas vid

1. ett offentligt framförande, eller

2. en överföring till allmänheten utom i fall då överföringen sker på ett sådant sätt att enskilda kan få tillgång till ljudupptagningarna från en plats och vid en tidpunkt som de själva väljer.

Vid användning som avses i första stycket har framställaren samt de utövande konstnärer vars framförande finns på upptagningen rätt till ersättning. Om två eller flera konstnärer har samverkat vid framförandet, kan den rätt som tillkommer dem göras gällande endast av dem gemensamt. Mot den som har använt anordningen ska konstnärer och framställare göra gällande sina krav samtidigt.

Används en ljudupptagning vid överföring i form av en *trådlös*

Används en ljudupptagning vid överföring i form av en *radio- eller*

¹ Jfr Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2019/789 av den 17 april 2019 om fastställande av bestämmelser för utövandet av upphovsrätt och närstående rättigheter tillämpliga på vissa av sändarföretagens onlinesändningar och vidaresändningar av radio- och tv-program och om ändring av rådets direktiv 93/83/EEG, i den ursprungliga lydelsen.

² Paragrafen fick sin nuvarande beteckning genom 2005:359.

³ Senaste lydelse 2013:691.

ljudradio- eller televisionssändning som samtidigt och oförändrat återutsänds (vidaresänds) till allmänheten *trådlöst eller genom kabel* gäller följande. Gentemot den som vidaresänder får krav på ersättning göras gällande endast genom sådana organisationer som företräder ett flertal utövande konstnärer eller framställare vars framföranden eller upptagningar används i Sverige. Organisationerna ska framställa kraven samtidigt med de krav som avses i 42 a § tredje stycket.

Bestämmelsen i 11 § andra stycket ska tillämpas i de fall som avses i denna paragraf.

Denna paragraf gäller inte ljudfilm.

tv-utsändning som samtidigt och oförändrat återutsänds (vidaresänds) till allmänheten gäller följande. Gentemot den som vidaresänder får krav på ersättning göras gällande endast genom sådana organisationer som företräder ett flertal utövande konstnärer eller framställare vars framföranden eller upptagningar används i Sverige. Organisationerna ska framställa kraven samtidigt med de krav som avses i 42 a § tredje stycket.

49 b §

Om någon sänder ut en radio- eller tv-sändning som ett radio- eller tv-företag tillhandahåller denne utan att radio- eller tv-företaget samtidigt sänder ut innehållet, ska radio- eller tv-företaget anses delta i överföringen till allmänheten av de verk och andra prestationer som skyddas enligt denna lag och som ingår i utsändningen.

52 a §⁴

Om någon vill *företa* en vidaresändning genom kabel av verk som ingår i en *trådlös ljudradio- eller televisionssändning* och begär men inte på önskade villkor får avtal om detta hos en organisation som företräder svenska rättighetshavare eller hos ett radio- eller *televisionsföretag* som verkställer utsändningar inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet, har *han* på begäran rätt till förhandling med organisationen respektive företaget.

Om någon vill *utföra* en vidaresändning genom kabel av verk och *andra prestationer* som ingår i en *radio- eller tv-utsändning* och begär men inte på önskade villkor får avtal om detta hos en organisation som företräder *ett flertal* rättighetshavare *till i Sverige använda verk eller prestationer på området* eller hos ett radio- eller *tv-företag* som verkställer utsändningar inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (*EES*), har *denne* på begäran rätt till

förhandling med organisationen
respektive företaget.

En förhandlingsskyldig part *skall* själv eller genom ombud inställa sig vid förhandlingssammanträde och, om det behövs, lägga fram ett motiverat förslag till lösning av den fråga som förhandlingen avser. Parterna kan gemensamt välja en annan form för förhandling än sammanträde.

Den som bryter mot bestämmelsen i andra stycket *skall* ersätta uppkommen skada. Vid bedömning av om och i vilken utsträckning skada har uppkommit för någon *skall* hänsyn tas även till dennes intresse av att bestämmelsen iakttas och till övriga omständigheter av annat än rent ekonomisk betydelse.

En förhandlingsskyldig part *ska* själv eller genom ombud inställa sig vid förhandlingssammanträde och, om det behövs, lägga fram ett motiverat förslag till lösning av den fråga som förhandlingen avser. Parterna kan gemensamt välja en annan form för förhandling än sammanträde.

Den som bryter mot bestämmelsen i andra stycket *ska* ersätta uppkommen skada. Vid bedömning av om och i vilken utsträckning skada har uppkommit för någon *ska* hänsyn tas även till dennes intresse av att bestämmelsen iakttas och till övriga omständigheter av annat än rent ekonomisk betydelse.

Ett radio- eller tv-företag som verkställer utsändningar inom EES och den som vill utföra en sådan vidaresändning som avses i första stycket genom annan teknik än kabel ska förhandla om licensiering av rättigheter till vidaresändningen i enlighet med god affärssed.

61 b §

När ett radio- eller tv-företag gör sin utsändning av ett radio- eller tv-program eller en upptagning av programmet tillgänglig för allmänheten i en tjänst via internet ska den upphovsrättsligt relevanta åtgärden anses ske i det land där företaget huvudsakligen är etablerat. Detta gäller endast i fråga om utövande av de rättigheter som krävs för att utnyttja de verk och andra prestationer som skyddas enligt denna lag och som ingår i radio- eller tv-programmet samt under förutsättning att

1. företaget tillhandahåller eller kontrollerar och ansvarar för tjänsten,

2. tillgängliggörandet sker samtidigt med den ursprungliga

utsändningen eller under en begränsad tid efter den,

3. när det gäller tv-program, det är fråga om ett nyhets- eller aktualitetsprogram eller ett program som är tv-företagets egen produktion och som är finansierat i dess helhet av företaget, men inte till den del sådana program återger ett idrottsevenemang, och

4. företagets huvudsakliga etablering är i ett land som ingår i EES.

Detsamma ska gälla när ett radio- eller tv-företag gör material som utgör komplement till ett radio- eller tv-program enligt första stycket tillgängligt för allmänheten i en sådan tjänst som anges i samma stycke. Det ska gälla också när tillgängliggörandet sker före den ursprungliga utsändningen av programmet.

---

1. Denna lag träder i kraft den 7 juni 2021.

2. Äldre föreskrifter gäller fortfarande för åtgärder som har vidtagits eller rättigheter som har förvärvats före ikraftträdandet. De nya bestämmelserna ska dock gälla i fråga om rättigheter som har förvärvats före ikraftträdandet

a) från och med den 7 juni 2023 i fråga om var den upphovs-rättsligt relevanta åtgärden ska anses ske enligt 61 b §, och

b) från och med den 7 juni 2025 i fråga om att ett radio- eller tv-företag ska anses delta i annans överföring till allmänheten av verk och andra prestationer enligt 49 b §.

Förslag till lag om ändring i lagen (2017:322) om medling i vissa upphovsrättstvister

Prop. 2020/21:153
Bilaga 3

Härigenom föreskrivs¹ att 1 och 11 §§ lagen (2017:322) om medling i vissa upphovsrättstvister ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 §

Denna lag gäller när det uppkommer en tvist om ingåendet av ett avtal som är en förutsättning för avtalslicens enligt 42 b, 42 c, 42 d, 42 e eller 42 g § eller, när det gäller vidareändning genom kabel, 42 f § lagen (1960:729) om upphovsrätt till litterära och konstnärliga verk.

Lagen gäller också vid motsvarande tvister som kan uppkomma till följd av hänvisningarna till 42 b–42 g §§ i 45, 46, 48, 49 och 49 a §§ lagen om upphovsrätt till litterära och konstnärliga verk.

Lagen gäller dessutom vid motsvarande tvister som kan uppkomma när avtal om exemplarframställning ska ingås med svenska radio- eller tv-företag eller när avtal om vidareändning genom kabel ska ingås med radio- eller tv-företag som verkställer utsändningar inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet.

Denna lag gäller när det uppkommer en tvist om ingåendet av ett avtal som är en förutsättning för avtalslicens enligt 42 b, 42 c, 42 d, 42 e, 42 f eller 42 g § lagen (1960:729) om upphovsrätt till litterära och konstnärliga verk.

Lagen gäller dessutom vid motsvarande tvister som kan uppkomma när avtal om exemplarframställning ska ingås med svenska radio- eller tv-företag eller när avtal om vidareändning ska ingås med radio- eller tv-företag som verkställer utsändningar inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet.

11 §

Vid tvist om vidareändning genom kabel ska ett av medlaren framlagt förslag anses antaget, om ingen av parterna invänder mot det inom tre månader från den dag då parten fick del av förslaget.

Vid tvist om vidareändning ska ett av medlaren framlagt förslag anses antaget, om ingen av parterna invänder mot det inom tre månader från den dag då parten fick del av förslaget.

Denna lag träder i kraft den 7 juni 2021.

¹ Jfr Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2019/789 av den 17 april 2019 om fastställande av bestämmelser för utövandet av upphovsrätt och närstående rättigheter tillämpliga på vissa av sändarföretagens onlinesändningar och vidareändningar av radio- och tv-program och om ändring av rådets direktiv 93/83/EEG, i den ursprungliga lydelsen.

Förteckning över remissinstanserna

Efter remiss har yttranden över departementspromemorian kommit in från Bildupphovsrätt i Sverige, Domstolsverket, Epidemic Sound AB, Film&TV-Producenterna, Föreningen Copyswede, Ifpi Sverige, Juridiska fakultetsstyrelsen vid Lunds universitet, Kommerskollegium, Konkurrensverket, Konstnärliga och Litterära Yrkesutövares Samarbetsnämnd, Konsumentverket, Kulturrådet, Myndigheten för press, radio och tv, Nordic Entertainment Group AB, Patent- och registreringsverket, Post- och telestyrelsen, Regelrådet, Stockholms tingsrätt (Patent- och marknadsdomstolen), Svea hovrätt (Patent- och marknadsöverdomstolen), Svenska Artisters och Musikers Intresseorganisation, Svenska Filminstitutet, Svenska Föreningen för Immaterialrätt, Svenska Tonsättares Internationella Musikbyrå, Svenskt Näringsliv, Sveriges advokatsamfund, Sveriges Radio AB, Sveriges Television AB, Sveriges Utbildningsradio AB, Teaterförbundet för scen och film, Tillväxtverket och TV4 Media AB.

Administration av litterära rättigheter i Sverige, Bauer Media Group AB, Com Hem AB, Discovery Networks Sweden AB, Dramatikerförbundet, IT&Telekomföretagen, Juridiska fakulteten vid Stockholms universitet, Medieföretagen, Musikförläggarna, NRJ Sweden AB, Rättighetsalliansen, SES Astra AB samt Sveriges kompositörer och textförfattare har fått tillfälle att yttra sig, men har avstått från att göra det.

Utdrag ur protokoll vid sammanträde 2021-03-09

Närvarande: F.d. justitieråden Severin Blomstrand och Lennart Hamberg
samt justitierådet Stefan Johansson

Gränsöverskridande tillgång till radio- och tv-program

Enligt en lagrådsremiss den 4 mars 2021 har regeringen (Justitiedepartementet) beslutat inhämta Lagrådets yttrande över förslag till

1. lag om ändring i lagen (1960:729) om upphovsrätt till litterära och konstnärliga verk,
2. lag om ändring i lagen (2017:322) om medling i vissa upphovsrätts-tvister.

Förslagen har inför Lagrådet föredragits av rättssakkunniga Teresia Danielsson.

Lagrådet lämnar förslagen utan erinran.

Justitiedepartementet

Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 18 mars 2021

Närvarande: statsminister Löfven, ordförande, och statsråden Johansson, Baylan, Hultqvist, Andersson, Damberg, Shekarabi, Ygeman, Linde, Ekström, Eneroth, Dahlgren, Nilsson, Ernkrans, Lindhagen, Lind, Hallberg, Nordmark, Micko, Stenevi

Föredragande: statsrådet Johansson

Regeringen beslutar proposition Gränsöverskridande tillgång till radio- och tv-program